

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De commissie voor de Europese zaken bij de kamer der volksvertegenwoordigers

Op 8 februari 1962, keurde de Kamer der Volksvertegenwoordigers haar nieuw reglement goed (1). Onder Titel V, Procedures en Bepalingen van bijzondere aard, kwam, bij artikel 83 van het reglement, de Commissie voor de Europese Zaken tot stand.

Het was de eerste « Europese Commissie » door een nationaal Parlement opgericht (2).

Anderhalf jaar later is het mogelijk na te gaan hoe het idee tot stand kwam, en uitgewerkt werd.

Op 13 november 1957 bracht dhr Bohy, in naam van een speciale commissie, verslag uit bij de Kamer over het wetsontwerp tot bekrachtiging van het Verdrag houdende instelling van de Gemeenschappelijke Markt (3).

Tot besluit van zijn verslag, na verwezen te hebben naar de belangrijkheid van het verdrag (4), opperde de Verslaggever de wens dat de speciale commissie, ter studie van de Verdragen van Rome opgericht, in een vaste commissie zou worden omgevormd, ten einde « aan dit lang en geduldig werk (der Europese Verdragen) mede te werken ».

Staatsminister A. De Schrijver stelde zich echter de vraag « in welke mate nijverheid, landbouw en andere sectoren zouden worden voorgelicht over de voortdurende implicaties... van de belangrijkste internationale verdragen welke in de geschiedenis van het onafhankelijke België aan de beraadslagingen in deze Kamer en haar goedkeuring ooit werden voorgelegd » (5). Dhr De Schrijver bepleitte de oprichting van « een commissie van bijzondere aard om de maandelijkse of driemaandelijks implicaties van dit Verdrag te volgen, althans in de eerste jaren... Een commissie met brede bevoegdheden en terzelfdertijd met de macht om allerlei inlichtingen... te doen inwinnen » (6).

Dhr Pierson bracht het debat in het licht van de medewerking der wetgevende macht bij het tot stand komen van internationale verbintenissen. Wat de Verdragen van Rome betreft, voegde hij eraan toe : « les prérogatives et le contrôle des Assemblées délibérantes, seront en fait dépouillés, avec cette circonstance aggravante qu'elles ne seront pas reconstruites au second degré » (7).

Dhr Pierson vreesde, terecht, dat de motor der

Europese associatie, het wederzijds vergelijk zou worden door de zes ministers van Buitenlandse Zaken, bij onderlinge onderhandelingen, aanvaard. Het Parlement moest, door het medium van een nieuwe commissie van bijzondere aard, de Regering de nodige vingeraanwijzingen geven bij het volbrengen van haar taak als lid van de Europese supranationale uitvoerende macht.

Kamervoorzitter C. Huysmans merkte op dat deze commissie niet tot stand kon komen zonder reglementswijziging (8). Artikel 75 van het toenmalig reglement sloot elke controlemogelijkheid vanwege een commissie uit. Een nieuwe commissie in die zin oprichten zou de voorrechten van de Kamer in het gedrang kunnen brengen. De regering, bij monde van de Minister van Buitenlandse Zaken, dhr Larock, stond niet afwijzend tegenover het idee, maar nam geen initiatief (9). Klaarblijkelijk wou de Regering een snelle goedkeuring der Verdragen van Rome niet belemmeren door de ingewikkelde kwestie van het oprichten ener nieuwe commissie, met een mogelijke reglements-aanpassing.

Een halfweg oplossing zag het licht onder de vorm van een driepartijdig amendement door de heren Bohy, Eyskens en Janssens ingediend. Het werd artikel twee van de goedkeuringswet : (10) « de Regering zal jaarlijks aan de Wetgevende Kamers verslag uitbrengen betreffende het inwerkingstellen en de toepassing der onderhavige Verdragen en bijzondere akten ».

De Kamer, min of meer gerustgesteld over haar controlerol, keurde het ontwerp goed met 174 ja stemmen bij 180 aanwezigen (11).

Enkele dagen later, op 29 november 1957, in het dagblad « Le Soir », deed de heer Pierson een laatste oproep tot stichting van de Commissie voor de Europese Zaken (12). Zijn artikel was een leerrijk betoog over de noodzakelijkheid aan het Parlement een zekere normatieve macht te behouden ter uitbouw van de internationale Verdragen van Rome, en terzelfder tijd een zekere controlemacht over de uitvoering ervan. « L'idée est lancée », schreef hij, « il faut y souscrire et réaliser la réforme suggérée ».

Deze laatste wens wachtte vier jaar en half op zijn

verwezenlijking. De Regeringen volgden nooit het voorschrift van artikel 2 der goedkeuringswet: geen enkel verslag betreffende het inwerkingstellen en de toepassing der Verdragen van Rome werd aan de Kamers voorgelegd.

De Commissie voor de Europese Zaken:

De verslaggevers van de Commissie voor de herziening van het reglement der Kamers hebben aan de Commissie voor de Europese Zaken een speciale plaats voorbehouden (13).

Haar globaal doel was het inwinnen van alle inlichtingen over de gevolgen en de toepassing van de Verdragen van Rome inzake Europese samenwerking. Zij zou ook toezicht houden op de ten uitvoerlegging ervan en de ontwikkeling volgen van de organen die zij oprichten (14). Zodoende nam de Kamer de onvervulde inlichtingstaak van de Regering tot haar. Een aan de Kamer eigen Commissie zou dit afhandelen. Op dezelfde wijze besliste de Kamer toezicht uit te oefenen op de werkzaamheden en de houding van de door haar afgevaardigde leden bij de Europese verdragen. Om dit laatste te onderlijnen werden deze leden niet toegelaten als effectief of plaatsvervangend lid tot de nieuwe commissie.

(Art. 83, 2 lid c van het reglement). Toch behielden deze Volksvertegenwoordigers een mogelijkheid tot samenwerking met raadgevende stem. De Verdragen van Rome komen onder de door artikel 68 van de Grondwet voorziene gevallen. De wetgevende Kamers bezitten echter geen amenderende macht over multilaterale verbintenissen. Zij kunnen deze alleen maar aanvaarden of verwerpen. Het komt dus als belangrijk voor een negatieve houding te ontzenuwen door zich een zekere medewerking vanwege de wetgevende Kamers te verzekeren bij het voorbereiden en het uitwerken van soortgelijke verdragen. Des te meer, wanneer deze op een veelvuldige en vernieuwende wijze het nationaal leven beheersen.

De door de Verdragen van Rome uitgewerkte Europese Parlementaire Vergadering, bezit geen doelmatige controlemacht op de « Europese uitvoerende macht ». De minister, lid van het « Europees executief » kan zich, voor zijn nationaal parlement, na het voldongen feit, altijd achter de compromisoplossing van zijn collega's verschuilen (15).

Ofschoon wij ons, bij de goedkeuring dezer Verdragen, naar de kernachtige bewoording van Minister Ganshof van der Meersch, « en pleine dérivation constitutionnelle » bevinden, tracht het begrip van een commissie voor de Europese Zaken der Kamer een minimum van controle- en inlichtingsvoorrechten aan de nationale wetgever te behouden.

In deze optika, staat de Commissie voor de Europese Zaken los van het klassiek beeld der andere parlementaire commissies. Zij leeft onder speciale voorwaarden (16).

« Ses pouvoirs sont exorbitants du droit commun », heeft men geschreven (17). De verslaggevers die het nieuw reglement toelichten, hebben het met klem onderlijnd: « De nieuwe rechtspraak, die naar aanleiding van haar werkzaamheden kan ontstaan, mag geen invloed hebben op de rechtregels die gelden ten opzichte van de commissies welke met de voorstudie van de ontwerpen zijn belast. Er moet worden voorkomen dat deze laatste de ruimere bevoegdheid die aan de Commissie voor de Europese Zaken wordt gegeven, als voorwendsel aangrijpen om zelf buiten het hun toegewezen terrein te treden » (18).

De Commissie voor de Europese Zaken in het gewoon recht der Parlementaire Commissies.

De opsomming der overeenkomstige punten tussen de Commissie voor de Europese Zaken en de andere commissies, is kort.

Haar ledenaantal (23 leden), dit van haar plaatsvervangende leden (12 leden), en de manier van aanduiding dezer beide categorieën, zijn dezelfde (zie artikel 10, 11 en 14 van het Kamerreglement). Hier ook bezitten de niet in de Commissie vertegenwoordigde politieke fracties — dit is nu het geval voor de Volksunie en de Communisten — de mogelijkheid er, behoudens strijdige beslissing van de Commissie zelf, een stemrechtloos lid af te vaardigen (artikel 20, lid 4 van het Reglement).

Een onverenigbaarheid voegt zich echter bij het lidmaatschap der Commissie voor de Europese Zaken: deel uitmaken van een Europees Parlement, de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad inbegrepen.

Toen voor de eerste maal het oprichten van deze commissie ter sprake kwam, werd het tegenovergestelde door Kamervoorzitter Huysmans verdedigd (19). Het controlekarakter van de nieuwe commissie wordt aldus nogmaals onderlijnd, door de « Europese afgevaardigden » uit te sluiten.

Voor het Bureau der Commissie geldt de bepaling niet dat deeltmakende Kamervoorzitter of Kamerondervoorzitters ze, rechtens, zouden voorzitten. Dit is wel het geval voor de andere vaste commissies (artikel 12, 3 van het reglement). In het licht van de presidentiële gezagsverhoging, door het nieuw Reglement bekrachtigd, mag dit kenmerkend worden genoemd (20). Staatsminister A. De Schrijver zit nu de Commissie voor de Europese Zaken voor (21).

Bij nadere ontleding van de quorum-vereisten in de nieuwe commissie, ontdekt men verdere uitzonderingen op het gewoon recht terzake. Ofschoon dit wordt tegengesproken in de verantwoording door de verslaggevers aan de nieuwe commissie gewijd, (22) volstaat een vergelijking tussen artikelen 83, lid 8 en 18, lid 2 van het Reglement. Eerstgenoemd artikel eist de aanwezigheid van de meerderheid der leden voor het aanvangen van de beraadslagingen in de schoot van de Commissie voor de Europese Zaken. Dit is hoegenaamd niet het geval voor de andere commissies. Artikel 18, lid 2 a contrario en de uitdrukkelijke verantwoording ervan, voorzien dat het « aanwezigquorum uitsluitend vereist (is) voor de stemmingen maar niet voor het... aanvangen van de beraadslaging » (23).

M.i. ligt dit, op eerste zicht onbelangrijk quorumverschil, nauw in verband met de opdracht zelf der respectievelijke commissies. Daar aan de Commissie voor de Europese Zaken een « taak van voorlichting en overleg » voorbehouden werd (24) bevindt het zwaartepunt zich bij de beraadslaging zelf, terwijl de stemmingen, voor de andere commissies, van de belangrijkste aard zijn.

De wijze waarop de nieuwe commissie haar werkzaamheden over het haar toevertrouwd gebied zal uitvoeren, staat in scherp contrast met de voor de andere commissies geldende bepalingen. Onder deze laatste kan een commissie maar beraadslagen over zaken die de Kamervoorzitter haar overzendt (artikel 17, lid 1 van het Reglement). Zij staat dus passief ten opzichte van het voor haar uitgestippeld domein. Nu, de evolutie naar verhoging van het presidentieel gezag ten spijt, zien wij dat de Commissie voor de Europese Zaken op een zelfstandige wijze en op eigen

initiatief, de onderwerpen, die betrekking hebben op haar taak, tot zich kan nemen.

Zelfs is het deze commissie opgedragen de Kamer kwesties door te geven die zij oordeelt aan de Vergadering te moeten voorleggen (art. 83, lid 6 van het Reglement). Dit verschil moet door de belangrijkheid van de rol der nieuwe commissie belicht worden: «alle inlichtingen in te winnen over de gevolgen en de toepassing van de Verdragen inzake Europese samenwerking en toezicht te houden op de tenuitvoerlegging ervan en de evolutie te volgen van de organen die zij oprichten» (artikel 83, lid 4 van het reglement).

Ter uitvoering van deze veelvuldige taak, beschikt de Commissie voor de Europese Zaken over zekere middelen. De bij de Europese vergaderingen afgevaardigde volksvertegenwoordigers, moeten jaarlijks, verslag uitbrengen aan de Kamer. Zo beslist artikel 83, lid 5 van het Reglement. In feite gebeurt dit voor de Commissie. Onder «Europese Vergaderingen» bedoelt men het Europees Parlement, de Vergadering van de Raad van Europa, de Vergadering van de West-Europese Unie en de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad (25). De commissie stelde op 26 februari 1963, zelf de volksvertegenwoordigers aan die, in naam van hun afvaardiging, met dit verslag zouden worden gelast (26). De Commissie neemt ook kennis van de verklaringen welke de regering, jaarlijks, aan de wetgevende Kamers verplicht was geweest af te leggen. Wij hebben reeds gezien dat dit nooit gebeurde. Voor het jaar 1962 stelde de regering de Commissie op de hoogte dat zij geen schriftelijke verklaring zou afleggen. Dit zou wel in begin 1964 geschieden en het jaar 1963 behelzen (27).

Het buitengewoon karakter van de Commissie voor Europese Zaken veropenbaart zich eens te meer in de mogelijkheid haar door art. 83, 5 lid b gegeven: «zij kan, uit naam van de Kamer, de Ministers verzoeken bij haar beraadslagingen tegenwoordig te zijn, en hun ophelderingen vragen».

Sinds 1945 heeft de regering de gewoonte aangenomen commissieberaadslagingen bij te wonen. Deze gewoonte die omzeggens vroeger niet werd vastgesteld, leidde tot kritiek vanwege de doctrine. «De Ministers worden op geregelde tijden gesommeerd in de Commissie te verschijnen, en over hun politiek uitleg te verschaffen» (28).

Toch bezit geen enkele commissie het recht een lid van de regering voor haar te doen verschijnen. Artikel 88 der Grondwet schenkt dit recht alleen maar aan de Kamers. Het maakt deel uit van de controletaak der Vergaderingen, en geeft een zekere compensatie voor het recht dat Ministers bezitten om zitting te hebben in elke Kamer en er het woord te mogen voeren als zij het wensen. Nu zien wij dat aan de Commissie voor de Europese Zaken, weliswaar in naam van de Kamer, het recht werd toegekend de aanwezigheid van Ministers te eisen.

M.i. bestaat er geen overdracht of afstand van dit door de Grondwet aan de Kamer toevertrouwd recht. Deze bepaling van het reglement schijnt ons, in rechte, onverdedigbaar.

De uitzonderlijke kenmerken, eigen aan de nieuwe commissie, moesten, terecht enige achterdocht wekken bij de Kamer. Een der verslaggevers van het nieuw Reglement legde dan ook de nadruk op het louter voorlichtingsaspect van de nieuwe commissie. Zelfs verklaarde hij dat soortgelijke commissies bij de Parlementen van omzeggens alle Euromarkt landen te

vinden waren (29). Deze verklaring was op zijn minst voorbarig.

De Kamer zocht toch vrijwaring voor haar prerogatieven. Artikel 83, lid 7 van het Reglement voorziet dat de Kamer, uiteindelijk, het laatste woord behoudt. Maar zelfs hier vindt men, nogmaals, het buitengewone van deze Commissie terug. Daar waar de Kamevrouzitter de macht heeft een vaste commissie van haar onderwerp te ontlasten, is hier een beslissing van de Kamer zelf nodig, en dit nog bij volstrekte meerderheid van stemmen. Een vaste commissie staat gewoonlijk, op wetgevend vlak, een bepaald ministerieel departement te woord. Met de Commissie voor de Europese Zaken, is de Kamer van Volksvertegenwoordigers de uitvoerende macht voorgedaan, in een bijna klaarblijkelijke reflex van zelfverdediging. Moest er ooit een departement voor de Europese Zaken komen, dan zouden de uitzonderlijke kenmerken van de huidige commissie veel moeilijkheden kunnen opleveren.

De werking van de Commissie voor de Europese Zaken :

Samengesteld voor de eerste maal op 16 mei 1962 (30) hield de Commissie voor de zittijd 1961-1962 vijf vergaderingen. Dit aantal steeg tot twaalf voor de zittijd 1962-1963. Het aantal aanwezigen was nooit bijzonder hoog : gemiddeld 14 tot 17 (31).

De gewoonte der plaatsvervangers is nog niet doorgedrongen bij de kamerleden; hun aantal bedroeg hier nooit meer dan drie (32).

De Commissie schijnt op zoek naar de juiste omlijning van haar taak. Bij een totaal van zeventien gehouden vergaderingen, besprak de Commissie viermaal haar onderwerp : de Europese supranationale instellingen en de wijze waarop zij haar opdracht hieromtrent zou kunnen volbrengen (33). Toch verliep het grootste aantal van haar bijeenkomsten met uiteenzettingen door Ministers of hoge ambtenaren. Deze uiteenzettingen, die op het agenda van acht vergaderingen stonden, (34) hadden alleen maar betrekking op het Europa der Zes. Het waren de toestand der toltarieven binnen de E.E.G. (35), de internationale verplichtingen van België op het gebied van het transportwezen (36); terwijl twee vergaderingen gewijd werden aan een lange uiteenzetting door de Minister van Buitenlandse Zaken over de vraagstukken der Gemeenschappelijke Markt (37). Bij deze twee laatste gelegenheden, kwamen de Commissie voor Buitenlandse Zaken, en deze voor Buitenlandse Handel en Technische Bijstand, de Commissie voor de Europese Zaken vervoegen (38).

Minister Fayat hield drie uiteenzettingen over de E.E.G. in verband met Groot-Brittannië en de reeds bekomen uitslagen na de toepassing van de vervroegde Euromarkt-procedure (39). De landbouwvraagstukken, in Euromarktverband, werden op 9 april 1963 behandeld (40). Ten slotte leverden Volksvertegenwoordigers Le Hodey, Pierson en Moyersoën hun verslag in, respectievelijk over de Raad van Europa en de W.E.U., de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad en de Europese Unie (41). Men merkt op dat de Commissie speciaal belang heeft gesteld in het Europa der Zes. De verplichte rapporten der «Europese Parlementariërs», daarentegen, handelden nog niet over dit vraagstuk.

De Commissie bracht drie bescheiden naar voren. Twee ervan bevatten de verslagen van Volksvertegenwoordigers Moyersoën en Pierson (42). Deze laat-

sten verschaffen uitleg over de werkzaamheden der Belgische Kamerleden gemandateerd bij de Europese vergaderingen. Voor de eerste maal kon de opdrachtgevendende Kamer in contact komen met haar «Europese leden». Via de Commissie voor de Europese Zaken beschikt zij nu over een zekere controlerende actie. Dit is een nieuwigheid waar België kan op bogen; de belgische afgevaardigden tot de Europese Vergaderingen toonden zich wat minder «en vase clos» zoals de Heer Pierson het vroeger terecht beweerde (43). Het derde bescheid wijdde de Commissie aan haar eigen werkzaamheden en aan de bevindingen tot dewelke zij is gekomen (44). Dit is haar, tenminste jaarlijks, opgelegd door artikel 83, 6 lid a van het Reglement. Buiten de gewone agendakwesties nam de Commissie enkele interessante beslissingen. De Commissie voor de Europese Zaken vroeg aan de «Europese Parlementairen» haar aandacht te trekken op bepaalde actuele of voor spoedige uitvoering vatbare resoluties, adviezen of aanbevelingen van de Europese parlementaire vergaderingen. De Commissie heeft het inzicht de aandacht van de nationale Regering op deze zaken te trekken ten einde «te vermijden dat latere beslissingen, die op het vlak van de Regeringen zouden genomen worden, tegen deze resoluties, adviezen of aanbevelingen zouden ingaan» (45). De ontleding van dit idee is vruchtbaar. De Commissie voor de Europese Zaken neemt de suggesties over die, door een zekere onmondigheid vanwege de Europese Vergaderingen, aan het Europees Executief niet kunnen worden opgedrongen. Deze procedure opent m.i. een breed perspectief waar, via een commissie bij een nationale Wetgevende Kamer, druk kan worden uitgeoefend op een Lid van een supranationaal executief. Dit schijnt bij te dragen tot het uitwerken van een degelijke toezichtstechniek in afwachting dat een «Europese wetgevende macht», tot evenwicht van een «Europese uitvoerende macht», zou tot stand komen. Voor de eerste maal ook leende de Commissie zich, door haar verslag aan de Kamer, tot een kritisch nazicht over de Europese houding van de regering. Zodoende komt de Commissie te staan als het luisterend oor en het waakzaam oog van het nationaal Parlement bij de ontwikkeling, de uitwerking en de gevolgen van de Verdragen tot Europese Samenwerking. De Commissie voor de Europese Zaken bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers gaf nog geen blijk, haar bijzonder statuut aan te wenden tot de volledige uitvoering van haar inlichtings- en voorlichtingstaak.

Toch staat de toekomst open voor een doeltreffende medewerking tot de kritische opbouw van een stel supranationale regelen. In het bijzonder wanneer deze regelen het nationaal leven onder al zijn facetten zo diep beïnvloeden.

Het Belgisch parlementair voorbeeld mag als enig onder de landen der Euromarkt beschouwd worden (46). Daarom ook vergde het een zekere aandacht.

Op 11 januari 1963, te Rome, werd bij een conferentie van de Voorzitters van het Europees Parlement en dit van de zes Euromarktlanden, de Belgische oplossing niet aanvaard. Zij werd er als te stoutmoedig aanzien. De Sekretarissen-Generaal der verschillende Vergaderingen kregen opnieuw de opdracht om concrete maatregelen te nemen tot coördinatie van de werkzaamheden tussen de Europese en nationale parlementen (47).

Dit maakt de hoofdtaak uit van de Belgische commissie voor de Europese Zaken bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Het nieuw reglement van

8 februari 1962 heeft haar alle middelen geschonken om die taak tot een goed einde te brengen.

HERMAN-FRANS DE CROO,
Navorser bij het
Centrum voor Staatsrecht,
Toegevoegd Navorser bij het
Interuniversitair Centrum
voor Rechtsvergelijking.

- (1) *Parlementaire Handelingen*, G.Z. 1961-1962, 8 februari 1962, blz. 24.
- (2) *Rens (Ivo)*, Le nouveau Règlement de la Chambre des Représentants de Belgique, *Montecitorio*, XVII, nr. 5, mei 1963, blz. 62.
- (3) *Parlementaire Bescheiden*, nr. 727/2; G.Z. 1956-1957.
- (4) *Ibid.*, blz. 99.
- (5) *Parlementaire Handelingen*, G.Z. 1956-1957, 13 november 1957, blz. 7.
- (6) *Ibid.*, blz. 10.
- (7) *Parlementaire Handelingen*, G.Z. 1956-1957, 14 november 1957, blz. 9.
- (8) *Ibid.*, blz. 13.
- (9) *Ibid.*, blz. 14.
- (10) *Parlementaire Bescheiden*, nr. 727/4; G.Z. 1956-1957.
- (11) *Parlementaire Handelingen*, G.Z. 1957-1958, 19 december 1957, blz. 22.
- (12) *Le Soir* van 29 novembre 1957: *Tribune Libre*, l'Evolution Internationale, blz. 1 en 5.
- (13) *Parlementaire Bescheiden*, G.Z. 1961-1962, nr. 263/1, blz. 21.
- (14) *Ibid.*, blz. 77 en 79.
- (15) *Wigny (Pierre)*, *Propos Constitutionnels*, Bruxelles 1963, blz. 127.
- (16) *Moreels (Jean-Marie)*, Hervorming van de Parlementaire Instelling. Een nieuw reglement van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, *Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht*, mei-juni 1962, blz. 152.
- (17) *Rens (Ivo)*, *Op. cit.*, blz. 62.
- (18) *Parlementaire Bescheiden*, G.Z. 1961-1962, nr. 263/1, blz. 79.
- (19) *Parlementaire Handelingen*, G.Z. 1957-1958, 14 november 1957, blz. 13.
- (20) *Moreels (Jean-Marie)*, *op. cit.*, blz. 145.
- (21) Dhr. De Schrijver werd een eerste maal tot Voorzitter der Commissie verkozen op 16 mei 1962 (*Beknopt verslag* van die datum, blz. 662) en een tweede maal op 18 december 1962 (*Beknopt verslag* van die datum, blz. 138).
- (22) *Parlementaire Bescheiden*, G.Z. 1961-1962, nr. 263/1; blz. 79 *in fine*.
- (23) *Ibid.*, blz. 31.
- (24) *Ibid.*, blz. 21 en 79.
- (25) *Parlementaire Bescheiden*, G.Z. 1962-1963, nr. 553, blz. 4.
- (26) *Beknopt verslag*, Kamer der Volksvertegenwoordigers, 26 februari 1963, blz. 365.
- (27) *Parlementaire Bescheiden*, G.Z. 1962-1963, nr. 553, blz. 2.
- (28) *Moreels (Jean-Marie)*, *Parlementaire kroniek, Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht*, maart-april 1961, blz. 113.
- (29) Volksvertegenwoordiger Pierson, *Parlementaire Handelingen*, G.Z. 1961-1962, 30 januari 1962, blz. 4.
- (30) *Beknopt verslag*, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 16 mei 1962, blz. 662.
- (31) Op 9 april 1963 (*Beknopt verslag*, blz. 542); waren er maar 12 aanwezigen. Het aantal afwezige commissieleden lag hoger voor de zitting 1962-1963. Het bewijs dat de belangrijkheid der Commissie nog niet ver is doorgedrongen.
- (32) Bvb. Op 12 juni 1963 (*Beknopt verslag* van 13 juni 1963, blz. 613) vond men drie plaatsvervangers terwijl er nog negen afwezigen waren. De gewoonte, plaatsvervangers aan te duiden, schijnt het niet ver te brengen. Waarschijnlijk ook omdat de regering, in de huidige legislatuur, toch over een zeer ruime meerderheid beschikt in de commissies.
- (33) Op 29 mei 1962 (*Beknopt verslag* van 5 juni 1962, blz. 692), 26 februari 1963 (*Beknopt verslag* van die datum, blz. 365), 21 maart 1963 (*Beknopt verslag* van die datum, blz. 460) en 12 juni 1963 (*Beknopt verslag* van 13 juni 1963, blz. 613). De laatste drie vergaderingen werden gewijfd aan het voor te brengen verslag (Art. 83, 6e lid a van het Reglement).
- (34) Op 19 juni 1962, 3 juli 1962, (*Beknopt verslag*, blz. 882), 6 februari 1963 (*Beknopt verslag*, blz. 265), 13 febr. 1963 (*Beknopt verslag*, blz. 306), 9 april 1963 (*Beknopt verslag*, blz. 542) 5 maart 1963 (*Beknopt verslag*, blz. 385), 6 maart (*Beknopt verslag*, blz. 396) en 14 mei 1963 (*Beknopt verslag*, blz. 551).
- (35) Door dhr. *Pricker*, Directeur-Generaal van de Administratie der Douanen en Accijnsen. Op 19 juni 1962 (cfr. *Beknopt Verslag* van die datum).
- (36) Door dhr. Minister van Verkeerswezen, op 3 juli 1962.
- (37) Door dhr. Minister Spaak, op 6 en 13 februari 1963.
- (38) Gemeenschappelijke vergadering tussen Kamercommissies waren uitzonderlijk. Sinds het nieuw reglement de plaatsvervangende aanzienlijk heeft aanbevolen en vergemakkelijkt, zien wij deze werkwijze langzaam in voege treden. De bijzonderste hinderpaal bestond in het gevaar de politieke dosering te verliezen met commissies te verenigen terwijl

een aantal leden ervan, ten dubbele titel zouden zetelen, vvb. op een der aangehaalde gemeenschappelijke vergaderingen, vond men het theoretisch cijfer niet van 69 leden (driemaal 23); buiten de afwezigen, bevonden er zich 8 Kamerleden ten dubbele titel en twee zelfs (dhrn. Glinne en Dewulf) ten drievoudige titel (*Beknopt verslag* van 6 februari 1963, blz. 265).

(39) Op 5 en 6 maart 1963 en op 14 mei 1963.

(40) Door dhr. Minister Heger op 9 april 1963.

(41) Respektievelijk op 12 juni 1962 (*Beknopt verslag*, blz. 738), 21 maart 1963 (*Beknopt verslag*, blz. 460) en 30 mei 1963 en 12 juni 1963 (*Beknopt verslag*, blz. 604 en 624).

(42) Verslag Pierson, *Parlementaire Bescheiden*, G.Z. 1962-1963, nr. 552, 3 april 1963. Verslag Moyersoën, *Parlementaire Bescheiden*, G.Z. 1962-1963, nr. 624, 17 juli 1963.

(43) *Le Soir*, cf. Nota 12, blz. 5.

(44) *Parlementaire Bescheiden*, G.Z. 1962-1963, nr. 553, 3 april 1963.

(45) *Ibid.*, blz. 2.

(46) *Rens (Ivo) op. cit.*, blz. 62. *Contra* Pierson, *Parlementaire Handelingen*, G.Z. 1961-1962, 30 januari 1962, blz. 4.

(47) *Cahiers Mensuels de Documentation Européenne*, 5e jaar, nr. 2, februari 1963, blz. 49.

HET NEDERLANDS WETENSCHAPPELIJK BOEK(*)

In de maand november beleven wij telkenjare hier te Antwerpen enkele hoogdagen gewijd aan de glorie van het boek. In de indrukwekkende ruimte van deze feestzaal wordt de jaarlijkse boekenbeurs gehouden, waarin een rijke weelde van hoofdzakelijk literaire en artistieke uitgaven, de tienduizenden bezoekers verbaast, begeestert en verleidt.

In de schat van boeken, die hier te zien en te koop zijn, ligt een groot gedeelte van onze beschaving gekristalliseerd.

Naast de traditionele, degelijke en rustige producten van de Nederlandse uitgevers vindt men er de vruchten van de jonge Vlaamse uitgeverij waarvan men de ontwikkeling op de voet kan volgen en waarvan de rasse vooruitgang telkenjare een mijlpaal plant op de weg naar de Vlaamse herleving.

Men kan de betekenis van deze boekenbeurzen nooit hoog genoeg schatten. Zij hebben een onberekenbare invloed uitgeoefend en een aanzienlijke bijdrage geleverd tot de verheffing der Vlaamse cultuur. Onze letterkunde en onze kunst werden er in brede kring door gekend en verspreid. De nieuwsgierigheid van het publiek wordt er in hoge mate door geprikkeld en zij zijn voorzeker een onovertroffen middel om de belangstelling voor Vlaams en Nederlands geestesleven te doen ingang vinden.

Vanaf hun ontstaan hebben de Vlaamse en de Nederlandse uitgeverijen, in broederlijke wedijver, naast elkaar de door hen uitgegeven boekwerken tentoongesteld. De verstandhouding aan beide zijden van de grens is steeds voortreffelijk geweest. Ik hoef hier voorzeker niet te onderstrepen hoer de Vlaamse literatuur in Nederland reeds sedert lang gewaardeerd wordt. Is het niet betekenisvol dat, reeds meer dan een halve eeuw geleden, de eerste werken van onze beste Vlaamse schrijvers, een Streuvels, een Van de Woestijne, een Teirlinck, een Timmermans en zovele anderen, voor het eerst in Nederland werden uitgegeven. Deze hoogschatting van het Noorden is voorzeker nooit geluwd, maar blijkt integendeel vandaag nog sterker dan vroeger. Ik zou daartegenover niet durven beweren dat hier in Vlaanderen dezelfde graad van belangstelling aanwezig is voor de jongste Nederlandse literatuur. De boekenbeurs zal er voorzeker toe bijdragen daarin verbetering te brengen.

De Kultuurraad voor Vlaanderen, die mij opdracht heeft gegeven hier namens zijn beheerraad enkele woorden in het midden te brengen, heeft er zich steeds rekenschap van gegeven in welke grote mate boekenbeurzen kunnen bijdragen tot de volkswontwikkeling en het moge hier in herinnering gebracht worden dat het de Kultuurraad was die het initiatief nam, een goed jaar geleden, in de hoofdstad een Vlaamse boeken-

beurs te organiseren, die een verrassend succes heeft gekend.

Doch de Kultuurraad is er zich ook van bewust geweest dat de boekenschat, die tot nu toe te vinden waren op onze boekenbeurzen hoofdzakelijk één enkele richting uitgingen, namelijk de literaire en artistieke richting. Dit is volkomen begrijpelijk. Het zijn de literatuur en de kunst die het meest direct spreken tot de mens, die zijn emotie doen trillen, zijn gemoed verheffen, die hem meeslepen en vervoeren. Letterkunde en kunst zijn voorzeker de meest duidelijke getuigenissen van de grootheid van een volk.

Maar het geestesleven kent vele wegen en het valt niet te ontkennen dat de beoefening der wetenschap, het weze op het gebied der natuurwetenschappen of op dit der humane wetenschappen, stellig een even nauwkeurige waardemeter is geworden van de kulturele rijkheid.

En wij moeten toegeven dat op de boekenbeurzen, die wij tot nu toe gekend hebben, de wetenschappelijke publicaties erg stiefmoederlijk werden behandeld, wanneer ze niet volkomen werden genegeerd.

Dit was ten zeerste te betreuren om een dubbele reden, namelijk wegens de uitzonderlijk hoge waarde van de Nederlandse wetenschappelijke literatuur en ook wegens de reusachtige inspanning die tijdens de laatste jaren in vele Vlaamse wetenschappelijke middens werd gedaan om met een bewonderenswaardige energie een achterstand van vele jaren in te lopen.

Het zijn die twee beschouwingen die de Kultuurraad voor Vlaanderen er hebben toe aangezet, in het kader van de traditionele boekenbeurs, dit jaar een bijzondere tentoonstelling in te richten, uitsluitend gewijd aan het wetenschappelijk boek in de Nederlandse taal.

Sommigen zouden kunnen menen dat het overbodig is de aandacht te vestigen op het zeer hoog peil dat Nederland, in de beoefening van de wetenschap, heeft bereikt. Dit geldt meestal als een axioma. Met goed vertrouwen, gelooft men graag in de degelijkheid van Nederlandse wetenschap en het is een afgezaagd deuntje voor de dag te komen met de Nobelprijzen die aan Nederlanders werden toebedeeld. Maar de werkelijkheid en de practijk leren het ons wel anders. Buiten enkele zeer beperkte middens, zijn ook vandaag nog de geschriften der Nederlandse wetenschapsmensen in Vlaanderen meestal onbekend. Hun boeken worden zelfs al te weinig gebruikt bij ons nederlandstalig hoger onderwijs. Als voorbeeld kan ik aanhalen dat zelfs de namen van de beste Noord-Nederlandse juristen haast volledig vreemd zijn gebleven aan de middens van onze balie en van onze magistratuur, en het bestaan van zovele hoogstaande geschriften van Nederlandse geleerden op de gebieden van economie, sociologie, biologie, wijsbegeerte, wiskunde, landbouwwetenschap, techniek en zovele meer, wordt ten onzent dikwijls zelfs niet vermoed.

(*) Rede uitgesproken op 1 november 1963 ter gelegenheid van de plechtige opening van de tentoonstelling van het Nederlands Wetenschappelijk Boek, ingericht te Antwerpen door de Kultuurraad voor Vlaanderen.

Er is voorzeker in deze toestand geleidelijk een kentering gekomen. Wij bevinden ons niet meer in het jaar 1887, waarin Julius Obrie, die moedige pionier voor een nauwere toenadering tussen Noord en Zuid, schreef dat wanneer Noord-Nederland ergens in een uithoek der beschaafde wereld zou gelegen hebben, onze onbekendheid met de produkten van de Nederlandse wetenschap niet groter zou geweest zijn dan zij toen was. Maar de zeer reële verbetering is toch nog maar doorgedrongen tot een zeer enge kring.

Nog geeft men er zich ten onzent al te weinig rekenschap van dat de Nederlandse wetenschap, op de meest gunstige wijze, kan wedijveren met deze van de machtigste en meest beschaafde landen ter wereld. Men is er nog zozeer aan gewend enkel de blik te richten naar het zuiden en zich uitsluitend te voeden met Franse wetenschap.

Ik heb een diep respect voor het werk der Franse geleerden, die zo dikwijls blijk hebben gegeven van onbetwistbare genialiteit, maar, objectief gezien, kan het toch niet tegengesproken worden dat de Franse wetenschap hoofdzakelijk eenzijdig is, en dat zij zich, bij de tegenwoordige verruiming van de wereld op alle gebied, zeer eng toont, door uitsluitend sappen op te sloppen uit eigen bodem en door meestal volkomen vreemd te blijven aan het geestesleven dat zich zo weelderig ontwikkelt in vele landen ter wereld. Zij is in de laatste jaren wel zeer erg vereenzaamd.

En het is nu juist de meest kenmerkende eigenschap van de Noord-Nederlandse wetenschap, dat zij in al de sectoren, die zij bestrijkt, blijk geeft van een grondige kennis der wetenschapsbeoefening in de vreemde. Zij overziet een horizon die misschien breder is dan in welk ander land ook. De uitkomsten van studie en onderzoek, die gepubliceerd werden in vele vreemde taalgebieden, vindt men besproken en beoordeeld in de werken der Nederlandse geleerden. In deze tijd van internationale samenwerking, niet enkel op het gebied van de economie, maar ook op dat van de geest, is er geen beter middel om ons, in wetenschappelijke aangelegenheden, te verheffen tot dit plan van internationale saamhorigheid, dan de beoefening der wetenschap zoals deze gebeurt in Nederland.

Deze geest van internationalisme, deze alzijdigheid, deze grondigheid van de Nederlandse wetenschap zijn voor ons een bron tot dewelke wij rechtstreeks toegang hebben.

Wat is het dan ook een verouderd en verachtend standpunt, dat nog door vele van onze landgenoten wordt ingenomen, dat de Nederlandse wetenschap met de Franse zelfs niet zou kunnen vergeleken worden. Deze mening is enkel het resultaat van vooringenomenheid en onbekendheid met wat de Nederlandse wetenschap heeft voortgebracht.

Ook wat de uitgeverij betreft neemt Nederland in de wereld een positie in die gelijk staat met deze van de belangrijkste landen. De boeken, die in Nederland worden uitgegeven, munten niet enkel uit door technische perfectie, doch enkele Nederlandse uitgeverijen zijn beroemd over heel de wereld, voor hun edities in de klassieke en in de oosterse talen, die haast in geen ander land met dezelfde volmaaktheid kunnen van de pers komen.

In de tentoonstelling, die heden wordt geopend, zullen de bezoekers een aantal werken vinden op alle gebieden van de wetenschap, die in de laatste jaren in Nederland werden uitgegeven en ik twijfel er niet aan dat het voor velen een werkelijke openbaring zal zijn.

En naast deze Noord-Nederlandse boeken, die de

roemrijke traditie voortzetten van dit oud en groot kultuurland, zullen de bezoekers zich rekenschap kunnen geven van de merkwaardige inspanningen die gedaan werden door de Vlaamse wetenschapsmensen en door talrijke Vlaamse uitgevers, om ook in ons land de beoefening der wetenschap in de Nederlandse taal te verdiepen en te verspreiden. Deze pogingen zullen elk van ons met enthousiasme vervullen en wij zullen gelukkig zijn te kunnen vaststellen welke waardevolle en verrassende resultaten hier reeds bereikt werden.

Wij mogen niet vergeten dat het nog maar sedert 1930 is dat wij voor het eerst in ons land hoger onderwijs door middel van het Nederlands kregen en dat onze Academieën voor wetenschappen slechts in 1938 gesticht werden. En nu zou ik onze tegenstrevers, die gedurende zovele jaren geroepen hebben dat hoger onderwijs in onze eigen taal een misdaad was tegen de geest en dat de cultuur in België erbarmelijk zou verarmd worden door de vervlaamsing der universiteit te Gent, vandaag op deze tentoonstelling willen kunnen rondleiden en hun zeggen «Ziet hier welk het antwoord is op uw onzinnige argumenten».

Want de Vlaamse wetenschap heeft op zeer korte tijd werkelijk wonderen verricht. Zij heeft ons niet alleen, op de meest verscheiden gebieden, uitmuntende leerboeken bezorgd voor het universitair onderwijs, die kunnen vergeleken worden met het beste uit het buitenland, maar ook een indrukwekkende serie wetenschappelijke proefschriften en voortreffelijke werken op alle terreinen van de wetenschappelijke navorsing. En ik wil hier enkel terloops wijzen op de belangrijke reeksen geleerde werken die in onze taal werden uitgegeven door verschillende faculteiten aan de universiteiten te Gent en te Leuven, op de wetenschappelijke uitgaven van onze Academieën voor taal en letteren, voor wetenschappen en voor geneeskunde, op uitgaven zoals de Filosofische bibliotheek, de Sociaal-economische bibliotheek, de Vlaamse rechtskundige bibliotheek, de grote encyclopedische verzamelingen zoals de Algemene Pratische Rechtsverzameling, het Administratief Lexicon en zovele meer. Wat blijkt nu de strijd, die met zoveel hardnekkigheid geleverd werd tegen het Vlaams hoger onderwijs en tegen de stichting van zelfstandige Vlaamse Academiën klein en onredelijk en wat is de oogst, waarop wij eens gehoopt hadden, vlug gerijpt en wat is hij spoedig kunnen gesneden worden ten bate van ons volk. Dit geeft ons een rotsvast vertrouwen in de hoge kwaliteiten die, zoals het nu wel gebleken is, naast zijn kunstzin en zijn werkzaamheid, ook op wetenschappelijk gebied, aan ons volkskarakter eigen zijn.

Want het is mijn overtuiging dat het niet lang zal duren of de Vlaamse wetenschappelijke productie zal in ons land, in een vreedzame sportieve wedijver, de franstalige voorbij gestreefd hebben. De ruime voor-sprong der franstalige geschriften, die ten onzent sedert meer dan een eeuw werden opgestapeld, kan vrij spoedig worden ingelopen, omdat vele van deze verouderde werken enkel een ballast uitmaken, daar in de wetenschap vooral het allerjongste en het allernieuwste de grootste betekenis heeft.

En wij mogen er fier op zijn dat ook in de Vlaamse uitgeverij, moedige durvers er zich hebben op toegelegd hun Noord-Nederlandse collega's te evenaren om samen met hen te bouwen aan dit grootse werk: het Nederlands wetenschappelijk boek.

Een bezoek aan deze tentoonstelling zal U voorzeker van dit alles overtuigen en de Kultuurraad is zeer dankbaar om de zo kostbare medewerking van de Vereniging ter bevordering van de belangen des boek-

handels in Nederland en van de Vereniging tot bevordering van het Vlaamse boekwezen, die deze tentoonstelling hebben mogelijk gemaakt.

En ik zou deze korte spreekbeurt willen besluiten met het aanhalen van een herinnering uit mijn jeugd. Tentoonstellingen van wetenschappelijke boeken zijn in onze stad zeldzaam, doch wanneer in 1912 voor het eerst te Antwerpen de verschillende wetenschappelijke congressen gezamenlijk gehouden werden, was er te dier gelegenheid in deze stadsfeestzaal een grote tentoonstelling van wetenschappelijke werken ingericht. Het staat mij nog voor de geest, als ware het gisteren gebeurd, hoe ik als jong student uit het middelbaar onderwijs, gedurende uren in deze tentoonstelling heb rondgedoold, oneindig vele van de tentoongestelde werken heb in handen genomen, ze met curiositeit heb

ingezien, ze heb gestreeld en bewonderd, tot ik werkelijk verpletterd was door de fantastische rijkdom aan wetenswaardigheden die in deze wetenschappelijke werken besloten lag. Deze tentoonstelling is voorzeker een van de sterkste prikkels geweest die in mij het verlangen hebben doen ontstaan, al was het maar in zeer geringe mate en op een zeer beperkt gebied, mij toch iets eigen te maken van die overvloed die de beoefening der wetenschap kan bieden.

Het is de bedoeling geweest van de Kultuurraad — en het is ook mijn hoop — dat, vooral tussen de jongeren onder U, er velen mogen zijn die door het bezoek aan deze tentoonstelling zouden opgewekt worden tot belangstelling voor de wetenschap en voor haar beoefening in onze Nederlandse moedertaal.

René Victor.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 29 april 1963.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadshere-verslaggever : M. Waersegger.

Advokaat-generaal : M. Mahaux.

Cassatie. — Middel, dat het onderzoek van feitelijke gegevens zou vereisen. — Middel, dat de niet-toepassing door de feitenrechter van art. 65 S.W. critiseert. — Niet-ontvankelijkheid.

De vraag, of de persoon, die aan een officier van politie de toelating gegeven heeft om in de woning van een particulier binnen te dringen bevoegd was om deze toelating te geven, vereist het onderzoek van feitelijke gegevens. Het middel, waarin aldus feiten en recht vermengd worden, is niet ontvankelijk.

De feitenrechter beoordeelt soeverein in feite of overtredingen al dan niet door een zelfde feit worden uitgemaakt; het middel, dat dergelijke beoordeling critiseert, is niet ontvankelijk.

De Leener D.

Gelet op het bestreden vonnis, op 2 augustus 1962 in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Brussel;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 10 van de Grondwet, en van de rechten van de verdediging,

doordat het bestreden vonnis het feit, waaruit de telastlegging B bestaat vaststaande verklaart, volgens hetwelk hij in staat van dronkenschap in een openbare plaats een voertuig bestuurd heeft en deze beslissing steunt op de getuigenis van een officier van politie, die tijdens een plaatselijk onderzoek ter woonplaats van aanlegger vaststellingen gedaan heeft zonder rechterlijke volmacht en zonder dat deze officier wettig ertoe gemachtigd was er binnen te dringen,

dan wanneer buiten de bij de wet voorziene gevallen, geen officier van politie in de woning van particulieren mag binnendringen zonder hun toestemming, zodat de in de aangegeven voorwaarden uitgevoerde informatieplichten nietig zijn en het bestreden vonnis de vaststellingen en verklaringen van de verbaliserende officier had moeten verwijderen :

Overwegende dat uit het door de instrumenterende officier van politie op 16 september 1961 opgemaakte proces-verbaal volgt dat de schoondochter van aanlegger, die van buiten kwam, deze officier in het door aanlegger bewoonde huis heeft binnen gelaten en hem verzocht heeft in aanleggers slaapkamer binnen te treden, waar hij hem dronken in bed vond;

Overwegende dat de vraag of de persoon, die aan een officier van politie de toelating gegeven heeft om in de woning van een particulier binnen te dringen, bevoegd was om deze toelating te geven, het onderzoek van feitelijke gegevens vereist, en derhalve niet voor de eerste maal voor het Hof kan naar voren gebracht worden;

Dat het middel, waarin feiten en recht vermengd worden, niet ontvankelijk is;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 65 van het strafwetboek,

doordat het bestreden vonnis, niettegenstaande de door de eerste rechter aangenomen samenloop van misdrijven ten laste van aanlegger vastgesteld en op twee verschillende wijzen omschreven werd met onderscheiden straffen hetzelfde feit bestraft, namelijk : enerzijds, als overtreding van artikel 10 van het verkeersreglement, dat erin bestaat een voertuig bestuurd te hebben terwijl hij niet kon sturen en de vereiste lichaamgeschiktheid en de nodige kennis en bedrevenheid niet bezat, en anderzijds, als overtreding van de wet van 1 augustus 1899, dat erin bestaat een voertuig in een openbare plaats in staat van dronkenschap bestuurd te hebben,

dan wanneer de tweede overtreding, zo zij bewezen was, de eerste, waarmede zij samenvalt moest opslorpen :

Overwegende dat aanlegger, vervolgd om 1) een motorrijtuig bestuurd te hebben, terwijl hij niet kon sturen en de vereiste lichaamgeschiktheid, noch de bedrevenheid bezat, 2) in een openbare plaats in staat van dronkenschap een voertuig bestuurd te hebben, wegens elk van die overtredingen tot een onderscheiden straf veroordeeld werd;

Overwegende dat de feitenrechter soeverein in feite oordeelt of overtredingen al dan niet door eenzelfde feit worden uitgemaakt;

Dat het middel, dat dergelijke beoordeling critiseert niet ontvankelijk is;

Overwegende, evenwel, dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen

werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 1 april 1963.

Voorzitter : M. Rutsaert.

Raadsheer-verslaggever : M. Naulaerts.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Algemene volkstelling. — De tellers, die reeds de bij art. 2 van het Decreet van 20 juli 1831 voorziene politieke eed hebben afgelegd, zijn niet gehouden de bij art. 15, laatste lid van het K.B. van 3 november 1961 bedoelde eed opnieuw af te leggen.

Art. 15, laatste lid van het K.B. van 3 november 1961 betreffende de algemene volkstelling en de nijverheids- en handelstelling op 31 december 1961 zou geen wettige grondslag hebben voor zover het tot voorwerp zou hebben de bij art. 2 van het Decreet van 20 juli 1831 voorziene politieke eed opnieuw op te leggen en zou door de Rechtbanken en Hoven niet mogen toegepast worden. Luidens art. 127 Grondwet kan alleen krachtens de wet een eed worden opgelegd.

Procureur des Konings te Gent t/ Hebbelynck.

Gelet op het bestreden vonnis, op 14 december 1962 in hoger beroep door de Correctionele Rechtbank te Gent gewezen ;

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikel 127 van de Grondwet ;

doordat het bestreden vonnis beslist, dat de ambtenaren en bedienden van de openbare besturen, die reeds een eerste maal de bij artikel 2 van het Decreet van het Nationaal Congres d.d. 20 juli 1831 voorziene politieke eed hebben afgelegd, er toe gehouden zijn die nogmaals af te leggen, wanneer zij tot andere functies worden benoemd waarvoor een speciale wet deze eedaflegging voorziet ;

dan wanneer de door de tellers ten deze af te leggen eed niet door een speciale wet werd ingevoerd, maar door het koninklijk besluit van 3 november 1961, en, luidens artikel 127 van de Grondwet, geen eed kan worden opgelegd dan krachtens de wet, zodat het vonnis, door het bestaan van het misdrijf afhankelijk te stellen van een voorwaarde die voorzien is noch door de wet van 2 juni 1856 noch door die van 18 december 1936, voormeld artikel heeft geschonden.

Overwegende dat het bestreden vonnis, hoewel het aanneemt dat de teller, agent van de gemeentelijke politie, in deze laatste hoedanigheid de bij artikel 2 van het Decreet van 20 juli 1831 voorgeschreven eed had afgelegd, niettemin beslist dat de weigering van verweerder om de gevraagde inlichtingen betreffende de algemene volkstelling en de nijverheids- en handelstelling aan de teller te verstrekken geen misdrijf uitmaakt, bij afwezigheid van enig gegeven waaruit blijkt dat de teller de nodige bevoegdheid bezat, en namelijk de bij artikel 15 van het koninklijk besluit van 3 november 1961 voorgeschreven eed had afge-

legd, en «zodat de werkzaamheden van een als agent-teller aangestelde ambtenaar louter toevallig zijn en beperkt tot wel bepaalde verrichtingen» ;

Overwegende dat, luidens artikel 127 van de Grondwet, geen eed kan worden opgelegd dan krachtens de wet ;

Overwegende dat de wetten van 2 juni 1856, 14 december 1910, 18 december 1936 en 24 juli 1961, ter uitvoering waarvan het koninklijk besluit van 3 november 1961 genomen werd, aan de Koning de macht niet verlenen om een nieuwe eedaflegging op te leggen aan de gemeentelijke ambtenaren of agenten, die als tellers worden aangewezen ;

Overwegende, derhalve, dat artikel 15, laatste lid, van het koninklijk besluit van 3 november 1961, voor zover het tot voorwerp zou hebben zodanige nieuwe eedaflegging op te leggen, geen wettige grondslag zou hebben en door de hoven en rechtbanken niet zou mogen toegepast worden ;

Dat het middel gegrond is ;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis ;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing ;

Veroordeelt verweerder tot de kosten ;

Verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Dendermonde, zetelend in hoger beroep.

NOOT : Op dezelfde dag werden door dezelfde Kamer nog andere vonnissen van de Rechtbank te Gent en te Brugge, die in dezelfde zin als het bestreden vonnis hadden beslist, vernietigd.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 21 juni 1963.

Voorzitter : M. Mast.

Raadsheren : M.M. Van Bunnan en Mees.

Substituut-auditeur-generaal : M. Claes.

Advokaten : Mrs. Faveys loco Mr. Schöller
en Mr. Deprez loco Mr. Marck.

Administratieve akten. — Beroep.

Krotwoningen. — Bevoegdheid van de burgemeester.

— Latere wijziging van de bestemming van het gebouw.

1. *Art. 87 van de gemeentewet stelt voor de belanghebbenden geen georganiseerd beroep open tegen de besluiten genomen door de burgemeester in zake krotwoningen; anderzijds kan het beroep, bedoeld in art. 9 van de wet van 7 december 1953, alleen worden ingesteld door de gezondheidsinspekteur en de in het eerste lid van dit artikel genoemde instellingen.*
2. *Blijft binnen zijn bevoegdheid de burgemeester die een woonst als krot bestempelt na het advies van de gezondheidsinspekteur te hebben ingewonnen en na een grondig politieel onderzoek ter plaats te hebben laten uitvoeren.*
3. *Het feit, na de bestreden beslissing, een wijziging in het gebruik van het gebouw te brengen, kan geen weerslag hebben op de regelmatigheid van de bestreden beslissing.*

Berting /Burgemeester van Wommelgem.

Arrest nr. 10.099.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing van 26 april 1961, waarbij de burgemeester van de gemeente Wommelgem het gebouw gelegen te Wommelgem, De Hooge Keer 4, tot een krot en onbewoonbaar verklaart en de zo spoedig mogelijke ontruiming ervan beveelt ;

Overwegende dat de commissaris van politie te Wommelgem op 17 maart 1961 aan de burgemeester een verslag deed toekomen over een onderzoek ter plaatse van bovenvermeld gebouw, dat eigendom is van verzoekster ; dat dit verslag het gebouw tamelijk uitvoerig beschrijft en o.m. vaststelt dat een aanzienlijk gedeelte ervan dat mede tot woon- en slaapgelegenheden dient, houten wanden heeft, slechts twee meter hoog is en dat een van de twee vertrekken waaruit het bestaat geen andere verlichting en verluchting heeft dan die welke het uit het andere vertrek kan betrekken ; dat de burgemeester bij brief van 21 maart 1961 de gezondheidsinspecteur bewust verslag voorlegde en hem om advies over die aangelegenheid verzocht ; dat deze ambtenaar op 13 april 1961 antwoordde dat uit het onderzoek ter plaatse verricht door de diensten van de gezondheidsinspectie der provincie Antwerpen gebleken was « dat voornoemd gebouw een krotwoning is, uiteraard niet vatbaar voor verbetering, dat het niet als woning kan beschouwd worden, hoogstens als een zomerverblijf en dat deze huisvesting dus onbewoonbaar moet worden verklaard » ; dat alsdan de bestreden beslissing werd genomen ; dat voorts uit het dossier blijkt dat bedoeld gebouw op dit ogenblik bewoond was door een gezin van zeven personen, waaronder vijf kinderen, zo jongens als meisjes ;

Overwegende dat de tegenpartij voorhoudt dat het beroep niet ontvankelijk is omdat verzoekster verzuimd heeft de vernietiging van de bestreden beslissing op grond van artikel 87 van de gemeentewet na te streven en geen beroep, als bedoeld in artikel 9 van de wet van 7 december 1953, heeft ingesteld tegen die beslissing ;

Overwegende dat die exceptie niet in aanmerking kan worden genomen ; dat artikel 87 van de gemeentewet, dat de Koning bevoegdheid verleent tot vernietiging van de besluiten van de gemeenteverhuden die buiten hun bevoegdheid vallen, met de wetten in strijd zijn of het algemeen belang krenken, geen georganiseerd beroep tegen zodanige besluiten openstelt voor de belanghebbenden ; dat het beroep, bedoeld in artikel 9 van de wet van 7 december 1953, alleen kan worden ingesteld door de gezondheidsinspecteur en de in het eerste lid van dit artikel genoemde instellingen en dit ingeval de burgemeester verzuimt de door hen aanbevolen maatregelen te treffen ;

Overwegende dat verzoekster doet gelden dat de burgemeester van Wommelgem zijn wettelijke bevoegdheid ter zake is te buiten getreden door de bestreden beslissing te nemen, wijl die bevoegdheid enkel is opgedragen ter vrijwaring van de openbare gezondheid ; dat zij in dit verband voorhoudt dat de bestreden beslissing zomin als het advies van de gezondheidsinspectie steunt op enig concreet gegeven waaruit blijkt dat « de openbare gezondheid in het gedrang zou komen te staan door de feitelijke toestand » ; dat zij voorts beweert dat er geen aanneembare verhouding bestaat tussen de feitelijke toestand en de bestreden beslissing en dat zij die bewering met een deskundig verslag staft ;

Overwegende dat uit het dossier blijkt dat het advies van de gezondheidsinspecteur is gegeven en de bestreden beslissing is genomen naar aanleiding van een politieverlag dat werd opgemaakt na een onderzoek ter plaatse ; dat dit verslag tal van gegevens bevat over de ruimte, de hoogte, de verlichting, de verluchting en het gebruikte materiaal, waaruit nuttige gevolgtrekkingen kunnen worden gehaald in verband met de vraag of het gebouw al dan niet voldoet aan de vereisten van de openbare gezondheid ; dat de tegenpartij binnen de perken van haar bevoegdheid is gebleven door haar oordeel omtrent de onbewoonbaarheid van bewust gebouw te steunen op zodanige gegevens en op het advies van de gezondheidsinspecteur verleend na een onderzoek ter plaatse ; dat het middel niet gegrond is ;

Overwegende dat verzoekster bovendien voorhoudt dat de bestreden beslissing is aangetast door machtsafwending ; dat zij in verband hiermede uiteenzet dat het gemeentebestuur van Wommelgem, nadat de nieuwe huurder op 1 maart 1961 de woning had betrokken, hem moeilijkheden had veroorzaakt in verband met de inschrijving van zijn woonstverandering en op een brief dd. 20 maart 1961, waarbij verzoekster bezwaar daartegen maakte, op 28 maart 1961 antwoordde dat de huurder op zijn nieuw adres was ingeschreven en dat het « nooit verbod had gegeven, aan om het even wie ook, het gebouw in huur te nemen » ; dat verzoekster verder betoogt dat de burgemeester inmiddels de gezondheidsinspecteur reeds om advies had verzocht ; dat volgens verzoekster hieruit blijkt dat de tegenpartij van den beginne af wilde verhinderen dat bewust gebouw door het groot gezin van de huurder zou worden bewoond en dat zij het advies van de gezondheidsinspecteur over de beweerd onbewoonbaarheid van het gebouw heeft uitgelokt alleen om de bewoning ervan door een bepaald gezin onmogelijk te maken ; dat verzoekster hieruit afleidt dat de bestreden beslissing in werkelijkheid steunt op overwegingen die geen verband houden met het gevaar dat het gebouw, wanneer het als woning wordt gebruikt, als zodanig voor de openbare gezondheid kan opleveren en die derhalve vreemd zijn aan de belangen die de wet wil beschermen en aan de bevoegdheid daartoe verleend aan de burgemeester ;

Overwegende dat uit de feiten die verzoekster vermeldt met zekerheid enkel kan worden afgeleid dat de vraag of het gebouw in kwestie bewoonbaar is de aandacht van de tegenpartij eerst gaande heeft gemaakt wanneer deze vernomen had dat het bewoond was door een groot gezin ; dat daaruit evenwel niet voortvloeit dat de bestreden beslissing steunt op overwegingen die geen verband houden met de vrijwaring van de openbare gezondheid ; dat er geen aanleiding is om de zaak naar de algemene vergadering van de afdeling administratie van de Raad van State te verwijzen ;

Overwegende dat verzoekster ten slotte in een laatste memorie betoogt dat het bewuste gebouw, waaraan inmiddels verfraaiingen zijn aangebracht, niet langer als nachtwoonst doch enkel 's zondags als dagverblijf en alleen door de eigenaar zelf wordt gebruikt en dat het derhalve niet langer als een woning in de echte zin van het woord kan worden beschouwd ;

Overwegende dat, zonder te moeten nagaan of de bestreden beslissing nog toepassing vindt op het aldus gebruikt gebouw, kan worden volstaan met de vaststelling dat, op het ogenblik waarop de bestreden beslissing werd genomen, dit gebouw als een bestendige woning was gebruikt en dat de wijziging in het ge-

bruik, die sedertdien is ingetreden, geen weerslag kan hebben op de regelmatigheid van de bestreden beslissing; dat dit middel niet tot de zaak dient.

Besluit :

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 9 oktober 1963.

Voorzitter : M. Dellois.

Raadsheren : M.M. Paës en Sury.

Advokaat-generaal : M. Dijkmans.

Advokaten : Mrs. E. Ooms en Speyer.

Notaris. — Te vervullen plichten door een notaris bij het verlijden van een akte van geldlening. — Noodzakelijk oorzakelijk verband tussen het foutief verlijden van de akte en het verlies van de schuldvordering.

Ofschoon de notaris geen resultaatsverbintenis op zich neemt bij het verlijden o.a. van een akte van geldlening moet hij zich nochtans beijveren opdat de door hem te verlijden akte de normale gevolgen zou teweegbrengen en moet hij in ieder geval de partijen volledig inlichten over de aan de voorgeschreven verhandeling verbonden risico's.

De notaris begaat fouten, wanneer hij verzuimt de hypothecaire staat en de waarde van het pand te onderzoeken en de lener in te lichten over de reeds bestaande hypotheke, het ontoereikend karakter van het pand en de daaraan verbonden risico's.

In casu wordt een noodzakelijk verband tussen het foutief verlijden van de akte en het verlies van schuldvordering als bewezen aanvaard; het aangevoerde feit dat in de beoordeling van het oorzakelijk verband de eigen fout zou uitwissen en de gehele oorzakelijkheid van de schade opslorpen (nl. dat enkele uren voor het verlijden van de akte de geleende som reeds volledig verloren was omdat de ontleners er reeds definitief over beschikt had en tot geen terugbetaling in staat was) wordt niet ten genoegen van recht bewezen geacht.

De Keersmaecker t/ Van Laere.

Gezien in regelmatige vorm overgelegd de door de wet vereiste stukken;

Overwegende dat het beroep, dat tijdig werd ingesteld ontvankelijk is;

Overwegende dat appelland op 31 januari 1957 een akte van lening met hypotheekstelling heeft verleden tussen wijlen Carolus Crets, de zoon en rechtsvoorganger van geïntimeerde, de lener, en de echtgenoten Sel-Vandenbunder, de ontleners;

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig de door appelland gepleegde fouten bij het verlijden van deze akte heeft bepaald, namelijk te hebben verzuimd de hypothecaire staat en de waarde van het pand te onderzoeken en de lener in te lichten over de al reeds bestaande hypotheke, het ontoereikend karakter van het pand en de daaraan verbonden risico's; dat de notaris voorzeker geen verplichting « tot resultaat » aangaat; dat hij, echter, de nodige benaerstigingen moet vervullen opdat de door hem te verlijden akte haar normale gevolgen zou teweegbrengen en alleszins

opdat partijen volledig over de aan de voorgenomen verhandeling verbonden risico's zouden ingelicht worden;

Overwegende dat het verlijden van de besproken akte in de door de eerste rechter beschreven foutieve omstandigheden voor gevolg had dat bij de tegelmaking van het pand, waarop de verleende hypotheek berustte, de schuldvordering van de rechtsvoorganger van geïntimeerde niet kon terugbetaald worden wegens de ontoereikendheid van de verkoopprijs in verhouding met de op het pand ingeschreven hypotheke; dat niet betwist wordt dat bedoelde schuldvordering niet op de schuldenaars persoonlijk kan verhaald worden; dat er aldus een noodzakelijk oorzakelijk verband bestaat tussen het foutief verlijden van de akte en het verlies van de schuldvordering;

Overwegende dat, waar appelland alsdan beweert dat de rechtsvoorganger van geïntimeerde de door hem geleende som reeds enkele uren vóór het verlijden van de akte hopeloos had verloren omdat de ontleners er reeds definitief over beschikt hadden en dat zij sindsdien onmogelijk deze som konden terugbetalen, hij het stellig bewijs hiervan dient te leveren; dat, met andere woorden, appelland de faktor dient te bewijzen, die — in de veroordeling van het oorzakelijk verband — zijn eigen fout uitwist en gans de oorzakelijkheid van de schade opslorpt; dat appelland deze faktor niet ten genoegen van recht bewijst;

Overwegende, inderdaad, dat zelfs wanneer aangenomen wordt dat ex-notaris Sel op 31 januari 1957 in de voormiddag en, derhalve, vóór het verlijden van de besproken akte, de fondsen (400.000 F) voortkomende van de verkoop op 29 januari 1957 van het onroerend goed van Crets, aan een andere cliënt had overhandigd, appelland, nochtans, in gebreke blijft het stellig bewijs te leveren dat ex-notaris Sel of zijn echtgenote in de volstreckte onmogelijkheid zouden verkeerd hebben hetzelfde bedrag van 400.000 F aan de rechtsvoorganger van geïntimeerde terug te geven, indien deze laatste, op degelijke wijze door appelland over de aan de lening verbonden risico's ingelicht, geweigerd had de akte van 31 januari 1957 te ondertekenen; dat de door appelland te leveren bewijsvoering alle mogelijke veronderstellingen nopens de mogelijkheden van terugbetaling dient uit te sluiten, zoals o.m. het bestaan van geheime fondsen, waarover ex-notaris Sel of zijn echtgenote zouden kunnen beschikt hebben of nog de mogelijkheid de nodige fondsen bij familieleden, vrienden of credietinstellingen te bekomen; dat het door appelland aangevraagd deskundig onderzoek geen afdoende resultaten kan opleveren;

Overwegende, als slotsom, dat het beroep ongegrond is;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gezien artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende, Ontvangt het beroep, doch verklaart het ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis en verwijst appelland in de beroepskosten.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE GENT

5de Kamer. — 30 april 1962.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Vanparijs en Moerenhout.

Advokaat-generaal : M. Matthys.

Advokaten : Mrs. De Rijke (Gent), Lefère (Ieper) en Ducheyne (Gent)

1. **Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad. — Geïnterneerde geesteszwakke. — Definitieve invrijheidstelling. — Toerekenbaar geacht. — Aansprakelijk. — Toepassing van art. 1386bis B.W. uitgesloten.**

2. **Schadeloosstelling. — Ongeval. — Reuk en smaakverlies. — Derving van levensvreugde. — Risico en gevaar van het slachtoffer. — Schatting van de schade.**

1. *Daar art. 21, alinea 2, der wet van 9 april 1930 tot definitieve invrijheidstelling van een op proef in vrijheid gestelde geïnterneerde vereist dat deze geen blijk van geestesstoornis meer geeft, moet aanvaard worden dat hij, na de datum der definitieve invrijheidstelling, toerekenbaar is, en derhalve voor de schade door hem naderhand veroorzaakt bij een verkeersongeval, dat enkel wijst op een gewone onachtzaamheid, volkomen aansprakelijk is. Dit klemt temeer wanneer, sinds zijn definitieve invrijheidstelling en vóór de datum van het ongeval hij niet enkel tot tweemaal toe door de correctionele rechtbank als gewoon toerekeningsvatbaar delinquent wegens strafbare feiten veroordeeld werd, doch bovendien met de verzekeringsmaatschappij, die zijn toestand van abnormaal inroept en toepassing vordert van art. 1386bis B.W., een verzekeringsovereenkomst afsloot tot dekking van zijn burgerlijke aansprakelijkheid bij het gebruikmaken van de bromfiets waarmede het ongeval veroorzaakt werd; er mag immers aanvaard worden dat een belangrijke verzekeraar, die ervaring paart aan wetenschap en verfijnde organisatie, niet zal gaan contracteren met een volslagen onbekwame wederpartij, terwijl de bespreking van een verzekeringspolis toch gelegenheid te over biedt om geesteszwakheid- of stoornis te laten blijken.*

Ontzenuwt geenszins zodanige vaststellingen de omstandigheid dat, wegens strafbare feiten, gepleegd nagenoeg één maand na het ongeval, de auteur er van opnieuw geïnterneerd werd wegens geesteszwakheid, die als aangeboren en een niet voor verbetering vatbare toestand wordt voorgesteld, terwijl de schedelbreuk, de langdurige bewusteloosheid en het geheugenverlies bij hem door het ongeval te wegegebracht op zichzelf reeds een voldoende verklaring zijn van het verslechteren van zijn geestestoestand.

1. *Ofschoon het verlies van reuk en smaak geen rechtstreekse weerslag heeft op het inkomen van het slachtoffer, zaalwachter in dienst der N.M.B.S., brengt dit verlies nochtans in hoge mate een derving van levensvreugde mede, en schept het tevens een risico en een gevaar ten nadele van degene, die van voormelde vermogens beroofd is.*

Gelet op de pijnen en smarten wegens de andere lichamelijke letsels en hun behandeling door het negenenvijftigjarig slachtoffer geleden, kan het bedrag van de extrapatrimoniale schade billijkerwijs, bij ontstentenis van meer nauwkeurige gegevens, op 140.000 F bepaald worden.

N.V. Helvetia t/ Porreye, X... en N.M.B.S.

Advies O.M.

I. *Nopens hetgeen voorafgaat.*

A) Op 10 mei 1958, te 17.30 u., bij droog en helder weder, op het verplicht betonnen fietspad gelegen aan de rechterkant van de rechtlijnige staatsbaan Brussel-Duinkerke, grondgebied Vlamertinge, deed zich een vrij geweldige aanrijding voor tussen de bromfiets bestuurd door X..., die in de richting reed van Poperinge, en de damesfiets bereden, in de richting van Vlamertinge-Dorp, door Porreye, Georges, zaalwachter in dienst van de N.M.B.S. Op het ogenblik van het ongeval, volgde X..., rijdend met zijn bromfiets op het fietspad, een koers voor wielrenners, en meer bepaald één der deelnemers aan bedoelde koers, die op de rijbaan, nagenoeg op één meter van de rechterboord, in de richting van Poperinge reed, en voorafgegaan werd van een autowagen.

X... en Porreye werden bij die aanrijding ernstig gewond : Porreye, die thans 59 jaar oud is, liep een open beenderbreuk op van voorhoofd en neus, alsmede andere verwondingen aan het gelaat, waardoor hij, buiten een volledige werkonbekwaamheid tot op 15 juni 1958, een bestendige werkonbekwaamheid ondergaat van 10 %, alsmede het volledig verlies van reuk- en smaakvermogen.

Van zijn kant liep X... een schedelbreuk op, en onderging hij een zware hersenschudding, waardoor hij gedurende 10 dagen in de coma lag en waardoor hij verder tot op 31 mei 1958 in het O. L. Vrouwgesthuis te Ieper moest verzorgd worden.

Een gerechtelijk strafonderzoek werd, in verband met de omstandigheden van dit verkeersongeval, door het parket van de Procureur des Koning te Ieper op 10 mei 1958, datum der feiten, tegen onbekenden gevorderd. Het werd bij beschikking van ontslag van onderzoek, verleend door de Raadkamer op 7 oktober 1958 gesloten, zonder dat derhalve iemand in verdenking werd gesteld.

Ter verduidelijking van het onderzoek naar de omstandigheden en verantwoordelijkheden van onderhavig schadegeval wordt het origineel strafdossier nr. 1863/58 der notitiën van het parket te Ieper bij ons advies in mededeling toegevoegd.

B) In verband met onderhavig geding, en hoofdzakelijk met de stelling van appellante, de N.V. « Helvetia », verzekeraarster van de burgerlijke aansprakelijkheid van de bromfietser X..., op grond van de wet van 1 juli 1956, en krachtens verzekeringspolis ondertekend op 3 april 1958, doch aanvang nemende op 30 maart 1958, hetzij daags nadat X... zijn bromfiets van zekere Dereyne Daniël, uit Langemark, had gekocht, dient de aandacht te worden gevestigd op volgende feiten en omstandigheden :

1) Op 5 juni 1958, hetzij amper 5 dagen na zijn terugkeer uit het O. L. Vrouwgesthuis te Ieper, pleegde X..., te B..., waar hij toen gehuisvest was, geweldadigheden op de persoon van zijn echtgenote, die de tussenkomst van politie en rijkswacht moest inroepen. Daar X..., toen hij door de rijkswacht kon aangetroffen worden, uitwendige kentekenen vertoonde van krankzinnigheid, althans van geestesstoornis, werd hij, na onderzoek door Dr. R. Deberdt, neuro-psychiater te Ieper, voorlopig in observatie en ter verplichte rust, opgenomen in het O. L. Vrouwgesthuis te Ieper, in afwachting van verdere maatregelen door zijn geestestoestand eventueel vereist. Bij beslissing van het

College van burgemeester en schepenen der stad Ieper d.d. 24 juni 1958, diende X... ten slotte te worden opgenomen in het krankzinnigengesticht St. Amandus, te Beernem.

Toen de strafzaak met betrekking tot hoger bedoelde feiten, vóór de correctionele rechtbank te Ieper, ter rechtszitting van 9 juli 1958, werd behandeld, werd X..., op schriftelijke vordering van de Procureur des Konings, in observatie gesteld, op grond van de wet van 9 april 1930, en naar de psychiatrische afdeling van de gevangenis te Gent overgebracht, waar hij door de door de rechtbank aangestelde deskundige, Dr. Dechamps, tevens geneesheer in het St.-Amandusgesticht te Beernem, onderzocht werd tot op 39 augustus 1958.

Op grond van dit deskundig geestesonderzoek en van het door Dr. Dechamps ingediend verslag, waarop verder teruggekomen wordt, werd X..., bij vonnis op tegenspraak van 18 september 1958, dat in kracht van gewijsde is gegaan, bij toepassing der wet van 9 april 1930, geïnterneerd voor een termijn van 5 jaar.

Bij dit vonnis wordt verklaard dat X..., niet enkel op het ogenblik waarop hij vóór de rechtbank verscheen op 18 september 1958, lijdend was aan krankzinnigheid of door erge geestesstoornis of geesteszwakheid was aangedaan, waardoor hij onbekwaam was zijn daden te beheersen, maar bovendien dat hij in dezelfde geestestoestand verkeerde op het ogenblik der feiten, d.i. dus op 5 juni 1958.

2) Uit het strafdossier nr. 2286/58 der notitiën van het parket te Ieper, houdende de stukken van laatstvermelde vervolgingen, en dat, tot objectieve en volledige voorlichting van het Hof, en met toestemming van partijen aan ons advies eveneens wordt toegevoegd, blijkt bovendien dat X..., bij beschikking der raadkamer van de rechtbank te Ieper, d.d. 22 november 1951, wegens diefstal en slagen, reeds geïnterneerd werd voor een termijn van 5 jaar. Hij werd :

op 13 april 1953 uit het Abnormalengesticht te Doornik op proef in vrijheid gesteld;

op 8 april 1954, opnieuw geïnterneerd;

op 24 januari 1956, andermaal op proef in vrijheid gesteld;

op 7 juni 1956, opnieuw geïnterneerd;

op 20 november 1956, definitief in vrijheid gesteld.

Aan de andere kant, dient te worden vastgesteld dat X..., sedert laatstvermelde datum van definitieve invrijheidstelling, a.g. sedert de dag waarop zijn internering als geestesabnormale of geesteszwakke definitief een einde nam, wat genezing van de geestesziekte noodzakelijk impliceert (zie art. 21, al. 2, Wet van 9-4-1930) de correctionele rechtbank te Ieper van haar kant hem verder als een normaal toerekenbaar persoon heeft behandeld, vermits zij hem, opvolgentlijk bij vonnissen van 21 december 1956, en 25 oktober 1957 tot correctionele geldboeten verwees wegens misdrijven die een algemeen opzet vereisen, met name : het vrijwillig toebrengen van slagen of verwondingen, vernieling van afsluiting en woonstschennis bij nacht.

C) Gelet op de beschikking van ontslag van onderzoek door de raadkamer van de rechtbank te Ieper, met betrekking tot het verkeersongeval van 10 mei 1958, op 7 oktober 1958 verleend, werd bij deurwaardersexploot van 27 maart 1959, door het slachtoffer Porreye Georges, vóór de burgerlijke Kamer van voormelde rechtbank, tegen X..., een vordering tot betaling van schadeloosstelling ten bedrage van 602.075 F., meer de vergoedende intresten sedert 10 mei 1958, aanhangig gemaakt.

Bij deurwaardersexploot van 27 april 1959, liet de N.M.B.S. zelfde X... vóór dezelfde rechtbank dagvaarden ten einde hem te horen veroordelen tot betaling aan de N.M.B.S. van een som van 24.667 F., meer de vergoedende intresten sedert 10 mei 1958 (wat een totaal uitmaakt van meer dan 25.000 F.), zijnde het bedrag der kosten die de N.M.B.S. voor haar agent heeft betaald.

Bij verzoekschrift van 20 februari 1960, is de N.V. « Helvetia », verzekeraarster van X..., vrijwillig in het geding tussenbeide gekomen, ten einde te horen verklaren dat, op grond van de op het ogenblik van het ongeval bestaande geestestoestand van X..., wiens enige burgerlijke aansprakelijkheid door haar verzekerd werd, de door deze naderhand geïnterneerde abnormale of geesteszwakke veroorzaakte schade diende te worden geregeld zoals voorzien en bepaald bij art. 1386bis B.W. (wet van 16 april 1935), en zij derhalve tot geen enkele uitkering gehouden zou zijn op grond van de tussen haar en haar verzekerde gesloten overeenkomst van verplichte aansprakelijkheidsverzekering.

D) De rechtbank te Ieper heeft bij vonnis op tegenspraak ten opzichte van al de partijen, uitgesproken op 15 februari 1961, al de zaken samengevoegd, de vordering van Porreye Georges gegrond verklaard en toegewezen tot beloop van 2.075 F., wegens niet betwiste materiële schade, en van 200.000 F., zijnde de geraamde morele schade en vergoeding voor pijn en smart wegens volledig verlies van reuk en smaak, in totaal dus 202.075 F., meer de vergoedende intresten vanaf 10 mei 1958.

De vordering van de N.M.B.S. werd volledig toegewezen.

Doch de eis in tussenkomst van de N.V. « Helvetia » werd afgewezen, omdat de rechtbank van oordeel was dat krankzinnigheid, erge geestesstoornis of geesteszwakheid van de verzekerde op het ogenblik van het ongeval, d.i. 10 mei 1958, niet bewezen werd, en hij dus op dit ogenblik als volledig aansprakelijk moest worden beschouwd van de door zijn schuld veroorzaakte schade, overeenkomstig de principes van artikelen 1382, 1383 B.W.

E) Tegen dit vonnis heeft de N.V. « Helvetia » hoofdzakelijk beroep ingesteld, hetwelk regelmatig is naar tijd en vorm, en tevens ontvankelijk, terwijl oorspronkelijke aanlegger Porreye Georges, in verband met de door de eerste rechter toegekende schadebedragen, incidenteel in beroep gekomen is.

Vóór het Hof, maakt oorspronkelijke verweerder X... verstek bij gebrek aan verschijning, doch uit de door ons ambt, mits akkoord van alle partijen, ingewonnen inlichtingen, is gebleken dat, ofschoon X... eerst in augustus 1961 uit het gesticht te Beernem in vrijheid werd gesteld — zodus eerst vier maanden na de betekening aan burgemeester van de akte van hoger beroep (13-4-1961), het niettemin met volledige kennis van zaken is dat hij thans vóór het Hof geen pleitbezorger heeft aangesteld en geen besluiten heeft doen betekenen, zodat, in verband met zijn geestes- en juridische toestand en de rechtmatige uitoefening van zijn verdedigingsrecht, het Hof volledig kan gerustgesteld zijn. (Zie de schriftelijke inlichtingen in hierbij gehecht dossier).

II. *Wat de omstandigheden van en de schuld bij het ongeval betreft.*

Zoals door de eerste rechter overwogen werd, blijkt uit het gerechtelijk strafonderzoek dat de aanrijding tussen de bromfiets bestuurd door X..., en de fiets

bereden door Porreye, zich voordeed op de uiterste rechterkant van het fietspad in de richting van Vlamertinge-dorp, gevolgd door Porreye. Dit wordt vooreerst bewezen door de verklaringen van getuige Lamaire Hilaire (st. nrs. 8 en 32 strafdossier), die niet enkel gezien heeft dat fietser Porreye uiterst rechts reed op het fietspad, maar nader aanstipt dat deze nog meer rechts heeft uitgeweken op de kasseistenen tussen fietspad en rijbaan, terwijl hij niet verder naar rechts op de rijbaan zelf kon uitwijken, omdat de autovrachtwagen, die de wielrenner voorop reed, ter hoogte van fietser Porreye gekomen was. Ook door vrouw Sennesael Denise, die nevens eerstgenoemde getuige in diens wagen gezeten was, werd dit uitwijkingsmanoeuvre van fietser Porreye duidelijk gezien (zie st. nrs. 9 en 33 strafdossier), zodat de beweringen van laatstgenoemde bevestigd worden.

Nergens werd tijdens het gerechtelijk strafonderzoek verklaard of beweerd dat het uitwijken naar rechts van de fietser Porreye « gebeurde na de initiale botsing en naar aanleiding van deze », zoals door appellante voorgehouden wordt. De verklaringen van getuigen Lamaire en Sennesael vinden verder een meer afdoende bevestiging in de stoffelijke vaststellingen door de verbalisanten ter plaatse gedaan, onmiddellijk na het ongeval, nl. in de inkrassingen en wrijfsporen op fietspad en kasseistenen tussen fietspad en rijbaan, d.i. op de uiterste rechterkant door Porreye bereden (zie plaatsen aangeduid onder nrs. 7 en 8 op de schets, stuk nr. 11 strafdossier). Ten slotte werden zelfde verklaringen van Porreye en van de twee hierboven genoemde getuigen bevestigd door de beschouwingen van het deskundig verslag van de heer ingenieur Wets (st. nr. 17 tot 21 strafdossier) en door de aan dit verslag toegevoegde foto's (st. nr. 22 strafdossier).

Het lijkt dan ook, naar ons oordeel, geen twijfel dat de schuld van het ongeval uitsluitend gelegen is bij de bromfietser X..., die het fietspad op de linkerkant in de richting van zijn beweging volgde, aan een snelheid van ongeveer 40 km per uur, terwijl zijn aandacht uitsluitend ging naar de wielrenner, die nagenoeg nevens hem op de rijbaan in dezelfde richting reed. Kortom, in hoofde van X..., gaat het om de verstrooidheid, die men doorgaans vaststelt bij fietser of bromfietser die, van op het fietspad, al rijdend, een wielrennerskoers volgen, waarvan het verloop zich op de nevenliggende rijbaan ontwikkelt, en dat hun aandacht van hetgeen vóór hen op het fietspad gebeurt afwendt.

III. *Wat de toerekenbaarheid en de aansprakelijkheid van X betreft.*

Het valt niet te betwisten dat de persoon die, bij het plegen van een onrechtmatige daad, van het gebruik van een normaal geestesvermogen beroofd was, in zodanige mate dat het oordeel des onderscheids hem volkomen ontbrak, en derhalve als volstrekt ontoerekenbaar diende te worden beschouwd, zijn persoonlijke aansprakelijkheid voor de schadelijke gevolgen van zijn onrechtmatige daad niet in het gedrang brengt, tenzij op grond van een billijke beoordeling door de rechter van een algehele of gedeeltelijke vergoeding der schade, naar de oplossing voorgeschreven bij de wet van 16 april 1935 (art. 1386bis B.W.).

Het valt evenmin te betwisten dat, opdat dergelijke persoon onder de toepassing zou vallen van laatstvermelde wetsbepaling, welke als de aanvulling wordt beschouwd van de wet van 9 april 1930 op de verdediging van de maatschappij tegen de abnormalen (Zie: Potvin, « La responsabilité civile des déments et des anormaux », B.J. 1937, kol. 526; R. Van Acker,

« De rechtsvergoeding tot schadevergoeding in het kader van de wet van 9 april 1930 », R.W. 1952-1953, kol. 1080 en volg.), het bewijs moet geleverd worden dat zijn toestand van krankzinnigheid of van erge geestesstoornis of geesteszwakheid werkelijk bestond op het ogenblik waarop hij de onrechtmatige daad heeft gepleegd. Bij gebrek aan voldoende bewijs van zodanige geestestoestand op dit bepaald ogenblik, moet betrokken beschouwd worden als gehandeld hebbend gedurende een tijdsperiode van helderheid van geest (Zie: De Page, B. II, nr. 916, B, 2°; Les Novelles, Droit civils, B. V, Band I, « Les causes de responsabilité », door Roger O. Dalq, nr. 2327; vgl. ook de vroegere oplossingen van de Belgische rechtspraak, bijgetreden door de rechtsleer nrs. 2302 en 2307).

Wordt dergelijk bewijs in onderhavig geval t.o.v. X... geleverd?

Onder nr. I, litt. B, 2° hierboven werd reeds gewezen op het verleden van X... onder oogpunt van zijn geestestoestand vóór 10 mei 1958, en waaruit blijkt dat hij van november 1951 tot november 1956, hetzij gedurende vijf jaar, aan krankzinnigheid leed of door erge geestesstoornis of geesteszwakheid was aangedaan, waardoor hij onbekwaam werd zijn daden te beheersen.

Op 20 november 1956 wordt X... definitief van internering vrijgesteld d.w.z. dat, op grond van een beslissing van de commissie bij de bevoegde psychiatrische afdeling zoals voorzien bij Hoofdstuk III der wet van 9 april 1930, X..., op dit ogenblik « geen blijk meer geeft van geestesstoring » (art. 21, al. 2 derzelfde wet) en geenszins, zoals appellante voorhoudt, dat zijn « geestesgesteldheid zover is verbeterd dat er aanleiding is te denken dat hij geen gevaar voor de samenleving meer oplevert », geval waarin X... enkel zou zijn vrijgesteld op proef.

Sedert die definitieve invrijheidstelling tot op 10 mei 1958, dag van het ongeval, wordt hij, zoals hierboven reeds onderstreept werd, als een normaal persoon behandeld, o.m. door de rechtbank die hem als dusdanig veroordeelde, nl. op 21 november 1956 en op 25 oktober 1957, en wel wegens; het plegen van wanbedrijven, die, buiten de daartoe vereiste stoffelijke bestanddelen, het algemeen opzet vereisen.

Weliswaar is uit het verslag van de door de rechtbank op 9 juli 1958 aangestelde deskundige-psychiater Dr. Dechamps, gebleken dat X... een « hooggradige geestesdebiel is » aangedaan van « aangeboren » imbecilias, doch hierbij mag niet uit het oog verloren worden dat het onderzoek van de deskundige geschied is tussen 9 juli en 30 augustus 1958, hetzij twee tot drie maanden na het ongeval, en dat X... nu juist door dit ongeval een schedelbreuk opliep en een zware hersenschudding, waarvan de uitwerkselen op zijn geheugen en op zijn algemene geestestoestand duidelijk kunnen uitgemaakt worden uit het proces-verbaal nr. 604 der rijkswacht te Ieper, d.d. 16 mei 1958 en uit een getuigschrift d.d. 5 juli 1958 afgeleverd door het bestuur van het St.-Amandusgesticht te Beernem, waar X... op 24 juni 1958 opgenomen werd (st. 16 en 43 strafdossier not. 1863/58 parket Ieper).

Indien uit al deze bescheiden vaststaat dat na het ongeval, en meer bepaald op 5 juni 1958, datum waarop hij op zijn echtgenote gewelddaden pleegde, X... aan krankzinnigheid leed of door erge geestesstoornis of geesteszwakheid was aangedaan, waardoor hij onbekwaam werd zijn daden te beheersen, wat trouwens door het vonnis der correctionele rechtbank te Ieper d.d. 18 september 1958 gerechtelijk vaststaat, blijft het steeds een open vraag, waarop geen beslissend positief antwoord kan verstrekt worden, of X... in dergelijke toestand verkeerde op het ogenblik van het

ongeval van 10 mei 1958, temeer daar het eveneens bezwen is dat X..., bij dit ongeval, nu juist aan het hoofd en aan de hersenen zware letsels opliep, nopens dewelke de gegronde vraag rijst of het nu juist niet de uitwerkselen waren van bedoelde letsels die op de reeds zwakke geestgesteldheid van X..., een zodanige invloed hebben uitgeoefend dat hij hierdoor en uitsluitend hierdoor in een geestestoestand is hervallen van volledige ontoerekenbaarheid.

Niets laat dan ook toe, op grond van voldoende objectieve gegevens, te verklaren dat het bewezen is dat X..., kort vóór en op het ogenblik van het ongeval van 10 mei 1958, in die erge geestestoestand van ontoerekenbaarheid verkeerde, zoals na het ongeval bij hem werd vastgesteld, temeer daar de uitwendige omstandigheden zelf waarin dit ongeval gebeurde in generlei mate wijzen op een andere abnormale gedraging van X... dan het gebrek aan vooruitzicht, of voorzorg, waarvan maar al te dikwijls blijkt geven de weggebruikers die op de openbare weg hun aandacht hoofdzakelijk wijden aan het verloop van een sportbetoging zoals een wielrennerskoers.

Dienvolgens menen wij de zienswijze van de eerste rechter te moeten bijtreden waar hij de ontoerekenbaarheid van X... op het ogenblik van het ongeval niet heeft aanvaard, en hem dienvolgens, op grond van artikelen 1382-1383 B.W., als een normaal mens aansprakelijk heeft verklaard voor de schadelijke gevolgen van de door hem gepleegde onrechtmatige daad.

Naar ons oordeel, werd de vordering tot tussenkomst van de N.V. « Helvetia » dus terecht als ongegrond afgewezen.

IV. Wat de schade betreft.

De enige betwiste schadeposten betreffen de vergoeding voor pijn en smart en voor morele schade wegens volledig verlies van reuk- en smaakvermogen door Porreyn geleden.

De eerste rechter heeft geoordeeld dat beide vergoedingen dienden te worden vermengd, en samen genomen op 200.000 F konden geschat worden.

Vergeleken met de raming van extrapatrimoniale schade door de rechtspraak doorgaans aanvaard ter zake van andere verliezen, welke het slachtoffer van een onrechtmatige daad in zijn fysieke affectieve of sociale persoonlijkheid definitief ondergaat, blijkt dit bedrag van 200.000 F als overdreven, temeer daar de ouderdom van het slachtoffer in acht moet worden genomen.

Nochtans wanneer men, in onderhavig geval, rekening houdt met de hevige pijnen die Porreyn geleden heeft door de schedelbreuk, de open beenderbreuk van het voorhoofd, en de open breuk van het neusbeen, bij het ongeval opgelopen, de duur van zijn hospitalisatie en van zijn volledige werkonbekwaamheid, en de gederfde levensvreugde alsmede het niet te ontkennen gevaar, welke samen en voor altijd uit het verlies van reuk- en smaakvermogen voortspruiten, blijkt de toekenning van een totaal bedrag van 120 tot 150.000 F als een gerechtvaardigde en billijke vergoeding te kunnen beschouwd worden.

* * *

Op grond van al de hierboven uiteengezette beschouwingen, besluiten wij tot de bevestiging van het aangevochten vonnis mits een vermindering van het bedrag wegens morele schade toekomende aan eerste geïntimeerde van 200.000 F tot 120 à 150.000 F, of elke andere som door het Hof te bepalen.

Arrest

Na kennisneming van de stukken, o.m. de uitgifte van het aangevochten vonnis, gewezen op 15 februari 1961 door de rechtbank van eerste aanleg te Ieper;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig werd ingesteld en, evenals het incidenteel beroep van Porreyn, naar de vorm regelmatig is;

1. Overwegende dat de eerste rechter om oordeelkundige redenen, welke het Hof beaamt, terecht aan nam dat X... op het ogenblik van onderwerpelijk ongeval — 10 mei 1958 — noch aan krankzinnigheid leed, noch door erge geestesstoornis of geesteszwakheid was aangedaan, waardoor hij onbekwaam werd zijn daden te beheersen en dat hij alsdan toerekeningsvatbaar was;

Overwegende dat X..., na op grond van de wet d.d. 9 april 1930 geïnterneerd geweest te zijn, in januari 1956 op proef in vrijheid gesteld werd en op 20 november 1956 definitieve invrijheidstelling genoot; dat, nu ingevolge art. 21, tweede alinea van de wet d.d. 9 april 1930 voor definitieve invrijheidstelling vereist is dat de betrokkene « geen blijk van geestesstoornis » meer geeft, moet aanvaard worden dat X... na november 1956 toerekenbaar was;

dat voornoemde weliswaar na onderwerpelijk ongeval, wegens feiten die zich voordeden op 5 juni 1958, opnieuw geïnterneerd werd op grond van een verslag van Dr. Dechamps, waarin o.m. aangestipt wordt dat X... « een hooggradige geestesdebiel » is, dat die toestand aangeboren is en niet vatbaar voor beternis, alsook dat hij zich in die toestand bevond op « het ogenblik van de feiten », dit beduidt op 5 juni 1958; dat evenwel het ongeval d.d. 10 mei 1958 een schedelbreuk met een tien dagen lange bewusteloosheid en geheugenverlies teweegbracht bij X..., hetgeen op zichzelf reeds een voldoende verklaring uitmaakt van de verslechtering van zijn geestestoestand; dat de betrokkene daarenboven omstreeks augustus 1961 in vrijheid werd gesteld en thans nog in vrijheid is, hetgeen toch uitwijst dat zijn toestand niet onverbeterlijk was en dat op dat ogenblik genoegezame verbetering was ingetreden in de werking van zijn geestelijke vermogens om hem — zij het ook gebeurlijk op proef — terug normaal in de gemeenschap te laten leven (vgl. Collignon en van der Made, La Loi belge de Défense Sociale, blz. 281 en volg.; Constant, Manuel de Droit Pénal, 1/1, nummer 194);

dat X..., na zijn definitieve invrijheidsstelling op 20 november 1956, tot tweemaal toe door de correctionele rechtbank te Ieper als gewoon toerekeningsvatbaar delinkwent veroordeeld werd tot geldboete wegens strafbare feiten;

dat hij op 3 april 1958 met appellante een verzekeringsovereenkomst afsloot tot dekking van zijn burgerlijke aansprakelijkheid inzake motorvoertuigen, meer bepaald bij het gebruik van de bromfiets waarmee het onderwerpelijk ongeval veroorzaakt werd; dat, toch mag aanvaard worden dat een belangrijke verzekeraar, zoals appellante, die ervaring paart aan wetenschap en verijnde organisatie, niet zal gaan contracteren met een volslagen onbekwame wederpartij, terwijl de bespreking van een polis toch gelegenheid te over biedt om geesteszwakheid of -stoornis te laten blijken;

dat het ongeval zelf enkel wijst op de gewone onachtzaamheid van de wielersupporter en aldus veel eer een aanwijzing is voor de normale toestand van X... op dat ogenblik;

2. Overwegende dat, bij overneming van de redengeving van het aangevochten vonnis, vaststaat dat X...

door zijn tekortkoming aan zijn verkeersverplichtingen het ongeval veroorzaakte;

dat appellante de verklaring van getuigen Sennesael en Lamaire verkeerd voorstelt: beiden bevestigen dat Porreye vóór de botsing op het fietspad rechts, zelfs uiterst rechts reed in de richting van zijn beweging en op het laatste ogenblik nog meer naar rechts is uitgeweken « op de kasseistenen tussen fietspad en rijbaan »; dat de sporen, zoals zij opgenomen werden op de plaats van het ongeval, volkomen overeenstemmen met die verklaringen;

dat de in de strafrechtelijke informatie aangestelde deskundige uitgaat van de waargenomen sporen van de aanrijding en hieruit, naar vereisten van redelijkheid en werkelijk verloop van zaken, besluiten haalt die allesbehalve verantwoord zijn; dat daartegenover de door appellante geopperde veronderstelling over de bewegingen uitgevoerd door het achterwiel van de bromfiets nergens steun vinden;

3. Overwegende dat appellante enkel de bedragen betwist van de uit hoofde van « pijn en smarten » en verlies van reuk en smaak toegekende schadeloosstelling van 200.000 F, terwijl eerste geïntimeerde op deze betwisting incidenteel beroep instelt ten einde het bedrag van 600.000 F wegens de schadeposten te bekomen;

Overwegende dat, ook al heeft het verlies van reuk en smaak geen rechtstreekse weerslag op het inkomen van het slachtoffer, het nochtans een derving van levensvreugde meebrengt in hoge mate en tevens een risico schept en een gevaar ten nadele van degene die van voormelde vermogens beroofd is;

dat Porreye als verwondingen opliep een open beenbreuk aan voorhoofd- en neusbeen met indeuking, een schedelbreuk, kneuzingen over gans het aangezicht, wonde aan de kin en aan het rechteroor; dat hij wegens behandeling van die letsels tot 30 mei 1958 in het ziekenhuis verbleef;

dat hij op het ogenblik van het ongeval 59 jaar oud was;

dat, gelet op dit alles, het geheel van de extrapatrimoniale schade vastgesteld wordt — billijkerwijs, bij ontstentenis van meer nauwkeurige gegevens — op 140.000 F;

Overwegende dat de bedragen toegekend aan de N.M.B.S. wegens door haar betaalde uitgaven en aan Porreye tot vergoeding van stoffelijke schade verantwoord zijn en overigens voor het Hof niet worden aangevochten;

Om die redenen:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Na in openbare rechtszitting de heer advocaat-generaal Matthys gehoord te hebben in zijn eensluidend advies;

alle andere of meer omvattende besluiten als niet gegrond verwerpend;

Verleent verstek tegen X..., wegens niet verschijnen; Verklaart partijen ontvankelijk in hun hoger beroep en incidenteel beroep;

Houdt het eerste voor gedeeltelijk gegrond, het tweede voor niet gegrond;

Bevestigt dientengevolge het aangevochten vonnis mits deze wijziging dat de schadevergoeding, welke aan eerste geïntimeerde wordt toegekend, herleid wordt tot 142.075 F in stede van 202.075 F;

Verwijst appellante, de N.V. « Helvetia » in 4/5 en

eerste geïntimeerde, Porreye Georges, in het overige vijfde van de kosten van de aanleg.

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van pleitbezorgers Dubois en De Ryck, die ter rechtszitting van heden bevestigen het grootste deel derzelfde te hebben voorgeschoten.

HOF VAN BEROEP TE LUIK

5de Kamer. — 15 oktober 1963.

Voorzitter: M. Goffinet.

Raadsheren: M.M. Van Hamont en Vermeire.

Advokaat-generaal: M. Jhr. Glenisson.

Advokaat: Mr. V. Knops.

Huisvredebreuk. — Binnentreden door de man van de afzonderlijk door de vrouw betrokken maar samen-gehuurde woning.

De man, die in de door zijn vrouw afzonderlijk betrokken woning binnendringt, pleegt geen inbreuk op de artt. 439 v. S.W., nu in casu blijkt dat hij deze woning samen met zijn echtgenote gehuurd heeft.

O.M. t/ Saenen.

Beticht van de Brustem in de nacht van 11 op 12 november 1961:

a) zonder toestemming van de eigenaar, woonstschennis;

b) mondelinge bedreigingen met een met doodstraf of dwangarbeid strafbare aanslag op persoon;

Gezien door het Hof het vonnis waartegen beroep is, gewezen den 12 december 1962, door de Correctionele rechtbank van Hasselt, Kamer van één Rechter, dat statuerende op tegenspraak, zonder acht te slaan op de neergelegde besluiten; betichte plichtig verklaart aan de hem ten laste gelegde feiten en hem dienvolgens veroordeelt:

voor feit A) tot acht dagen gevangenzitting en 26 F x 20 of 8 dagen gevang;

voor feit B) tot 15 dagen gevang en 50 F x 20 of 10 dagen gevang;

verwijst hem in de kosten.

Herzien de op 25 juni 1963 door deze Kamer van het Hof van Beroep gewezen arresten, dewelke een heropening der debatten bevelen;

Gezien de door beklagde neergelegde bescheiden en besluiten, alsmede deze van het Openbaar Ministerie;

Overwegende dat de drie zaken ingeschreven ter Griffie van het Hof onder de notitienummers 1514/62 1516/62, 1515/62 ten laste van beklagde samenhangend zijn daar de door het Openbaar Ministerie ingespannen vervolgingen dezelfde betichting beogen, en er aanleiding bestaat ze samen te voegen om er, bij een en hetzelfde arrest, over uitspraak te doen.

Overwegende dat uit de door beklagde bijgebrachte bescheiden bleken is dat hij samen met zijn echtgenote Zaman Maria, Gabriella, het huis gelegen te Brustem, Luikse steenweg 63 in huur genomen heeft op 16 maart 1957, van de N.V. Brouwerij Het Sas.

Dat bij vonnis van de Vrederechter te St.-Truiden in dato 2 april 1963, hij samen met zijn echtgenote voornoemd veroordeeld werd in betaling van achterstallige huur en het huurkontraft verbroken werd.

Overwegende dat het derhalve vaststaat dat op het ogenblik dat beklaagde de hem ten laste gelegde zobeweerde woonstschennis pleegde, hij huurder was samen met zijn echtgenote van de in de dagvaarding beoogde gebouwen en vertrekken;

Overwegende derhalve dat artikel 442 van het Strafwetboek geen toepassing vindt, de strafwet van enge interpretatie zijnde;

Overwegende dat de bedreigingen, voorwerp der tweede betichting in de zaak nr 1516/62 van het Parket-generaal, niet genoegzaam gekarakteriseerd zijn in den zin van artikel 328 van het Strafwetboek;

Om deze redenen :

Het Hof, uitspraak doende op tegenspraak en in openbare zitting;

Gelet op artikel 212 Wetboek van strafvordering, en 24 der Wet van 15 juni 1935;

Voegt de zaken ingeschreven ter Griffie van het Hof, onder de nummers 1514/62 - 1515/62 en 1516/62 samen, en er door een en hetzelfde arrest over uitspraak doende;

Hervormt de bestreden beslissingen waartegen beroep;

Verklaart beklaagde niet plichtig aan de hem ten laste gelegde feiten, spreekt hem ervan vrij, ontslaat hem van de te zijnen laste uitgesproken veroordelingen;

Laat de kosten in beide aanleggen ten laste van de Staat.

.....

NOOT: De verdachte was bij een bevelschrift overeenkomstig art. 221 B.W. van de voorzitter van de Rechtbank te Hasselt d.d. 9 december 1960 verbod opgelegd de woning van zijn vrouw te betreden. Verg. a.a. Corr. Rb. Turnhout 30 maart 1963. R.W. 1962/63, 1958.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

4e Kamer. — 26 juni 1963.

Alleenrechtsprekend rechter: M. Van Camp.

O.M.: M. Vangeenberghe.

Advokaten: Mrs. Lebacqz en E. Buysse.

Schade. — Niet homologatie van een getuigschrift van middelbaar onderwijs wegens het niet kunnen verschaffen door de onderwijsinrichting van de door de jury gevraagde stukken.

Het niet kunnen bezorgen door een onderwijsinrichting van de door de jury voor de homologatie van getuigschriften van middelbaar onderwijs gevraagde stukken, met het gevolg dat de homologatie van het diploma geweigerd wordt, levert een fout op.

In het onderhavige geval wordt de schade en een verband van oorzaak tot gevolg niet aanwezig geacht (zie nader het vonnis.)

Rosenfeld t/ Nieberding cs.

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Overwegende dat de procedure regelmatig is;

Overwegende dat de eis strekt tot betaling van een schadevergoeding van 250.000 F met intresten en

kosten, wegens de beroving van één jaar winstgevende uitoefening van een beroep en de kosten van een bijkomende studiejaar;

1. *Fout :*

Overwegende dat niet betwist wordt dat de zoon van aanlegger, Jean-Michel Rosenfeld, geboren te Brussel op 16 februari 1941, wonende te Elsene, van 1 september 1953 tot 30 juni 1956 de 6e, 5e en 4e klassen der moderne humaniora heeft gevolgd in het internaat te Booischot van het Instituut Nieberding, zulks in het Nederlands;

Overwegende dat de leerling in 1956 overging naar het Koninklijk Atheneum te Elsene, waar hij de 3e, 2 en 1e wetenschappelijke volgde in het frans en zijn diploma behaalde met 709 punten op duizend in juni 1960;

Overwegende dat, ter gelegenheid van de homologatie van het certificaat de jury mededeling vroeg van: 1) de schrijfboeken, prijkskampen, huiswerken en kladdagboeken voor het jaar 1955-1956 (4e moderne); 2) de lijst der leraars met aanduiding der door hen onderwezen vakken en wetenschappelijke titels; 3) het programma der lessen van het 6e, 5e en 4e jaar; 4) de uurrooster;

Overwegende dat eerste verweerster mededeelde dat zij, gezien het tragisch overlijden van haar echtgenoot en het stopzetten der schooluitbating, niet bij machte is de gevraagde documenten te bezorgen; dat hierop de homologatiecommissie op 15 oktober 1960 de homologatie weigerde;

Overwegende derhalve dat de fout bewezen is, vermits het van algemene bekendheid is dat de gevraagde documenten van uitzonderlijk belang zijn en dienen bewaard te blijven;

2. *Schade.*

Overwegende dat de leerling aanvoert dat hij verplicht was in de loop van het jaar 1960-1961 voor de midden-jury een examen af te leggen, waarin hij slaagde, zodat hij slechts zijn studies op de universiteit kon hernemen einde 1961 en alzo één jaar verloor, vermits hij slechts in oktober 1962 zijn eerste examen kon afleggen in handelswetenschappen (wetenschappelijke graad); dat hij thans ingeschreven is voor het tweede jaar in deze graad;

Overwegende nochtans dat dient opgemerkt dat de leerling bij brief van 19 oktober 1960 door de voorzitter der Homologatiecommissie werd uitgenodigd zich voor het regulariserend examen te laten inschrijven voor 26 oktober en derhalve de gelegenheid had dit examen tijdig te ondergaan om in 1961 zijn eerste examen aan de universiteit af te leggen;

Overwegende dat het blijkt dat betrokkene slechts bij de tweede zitting in oktober 1962 zijn eerste examen met voldoening aflegde, zodat niet met zekerheid kan gezegd worden dat hij, zonder de bijkomende studieperiode voor het examen van de middenjury, de nodige onderlegdheid zou gehad hebben om in 1961 zijn eerste proef aan de universiteit met goed gevolg af te leggen;

Overwegende dat niet met voldoende menselijke zekerheid kan gezegd worden of dit jaar achterstal in de studies al of niet een verliespost betekent in de loop van het gehele leven van belanghebbende;

Overwegende, uiteindelijk, dat partijen geen uitleg verstrekken over de noodzaak van een gehomologeerd

certificaat voor het behalen van de wetenschappelijke graad van handelsingenieur;

3. Verband van oorzaak tot gevolg.

Overwegende dat uiteindelijk geen zekerheid bestaat over het feit of de homologatiecommissie het certificaat zou aanvaard hebben wanneer verweerders de nodige bescheiden zouden vorgelegd hebben, vermits deze homologatie afhangt van het nazicht van de inhoud der documenten en niet van het materieel feit der overhandiging; dat deze inhoud gedeeltelijk afhangt van de prestaties van de leerling zelf en het risico dat elke ouder dient te nemen bij de keuze der onderwijsinstelling;

Overwegende derhalve dat de eis ongegrond is;

Om deze redenen :

De rechtbank, gehoord in openbare zitting van 19 juni 1963 dhr Vangeenberghe, afg. Substituut - Procureur der Konings, in zijn eensluidend advies in de Nederlandse taal,

Rechtdoende op tegenspraak,

Alle andere of strijdige besluiten verwerpande,

Verklaart de eis ontvankelijk doch ongegrond, wijst aanleggers ervan af en stelt al de kosten te hunnen laste.

Verleent akte aan aanleggers van hun schatting van de eis op meer dan 50.000 F om te voldoen aan de bevoegdheid en de aanleg.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

18 september 1963.

Voorzitter : M. Frère.
Rechters : M.M. Meers en Stas.
O.M. : Noelmans.
Advokaat : Scheepers.

Abnormalen en krankzinnigen. — Bepaling van de duur der internering.

De duur van de internering wordt bepaald niet door het in het abstracto beschouwde strabare feit, maar door de aan het feit door de rechter gegeven kwalificatie.

Het nog niet uitgevoerde gedeelte van een eerste internering wordt door de tweede opgeslorpt.

O.M. t/ Gysen.

Overwegende dat de feiten gelegd ten laste van betichte bewezen zijn ;

Overwegende dat door tussenvonnissen van 22 mei 1963 Dr Humbeekck, geneesheer-psychiater te Rekem, aangesteld werd als deskundige, ten einde te bepalen of er al dan niet aanleiding is te denken dat de verdachte lijdt aan krankzinnigheid of door erge geestesstoornis of geesteszwakheid is aangedaan, waardoor hij onbekwaam wordt zijn daden te beheersen ;

Gezien het deskundig verslag van voornoemde psychiater dat besluit : dat Gijsen Guillaume op het ogenblik der feiten was aangedaan en thans nog is aangedaan door erge geesteszwakheid en daarmede gepaard gaande geestesstoornissen waardoor hij onbekwaam werd en wordt zijn daden te beheersen ;

Overwegende dat dienvolgens een internering dient gelast te worden ;

Overwegende dat voor wat de duur dezer internering betreft, de kwalificatie aan het feit door de rechter gegeven de duur van de internering bepaalt en niet het feit in abstracto beschouwd ; (Constant Manuel de Droit Pénal, deel I nr 46, p. 481, Les Nouvelles, Procédure Pénale, t. III, V° Defense sociale, par Van Parijs et Mayné, nr 226 ; Cass. 20 déc. 1938 Pas: 398) ;

Overwegende dat rekening gehouden met het feit dat de ten laste van de betichte gelegde feiten gekorrekionaliseerde misdaden zijn, vatbaar voor korrekcionele straffen, de duur van de internering op vijf jaar dient bepaald te worden ;

Overwegende dat in casu de vraag dient gesteld of de eerste internering bevolen door bevel der raadkamer te Tongeren in dato 18 januari 1963, en die nog geen einde heeft genomen, niet zou opgeslorpt dienen te worden door de huidige te bevelen internering ;

Overwegende dat, alhoewel de wet van 9 april 1930 tot bescherming der maatschappij tegen de abnormalen dit punt niet in terminis heeft aangeraakt, het Hof van Verbreking door zijn arrest van 19 juni 1933 deze opsorping aanneemt ;

Overwegende dat de meest recente rechtspraak, zonder aan het principe van de opsorping afbreuk te doen, een gevoelig korrektief heeft weten aan te brengen en praktisch neerkomt op de opsorping van het nog niet uitgevoerde deel van de eerste internering, wat meer in overeenstemming is met art. 19 van de wet van 9 april 1930 (Constant, op. cit. nr 240 en Les Nouvelles, loc. cit. nr 229) ;

Gezien de hiernavolgende artikelen door de Heer Voorzitter ter zitting aangeduid :

Wetboek van rechtspleging in strafzaken art. 194, art. 1 tot 12 en 19 tot 29 der wet van 9 april 1930 ; Wet 15 juni 1935 art. 11, 12, 14, 23, 31, 32, 35, 36, 37, 41.

Om deze redenen :

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak.
Zegt de feiten ten laste van Gijsen bewezen.

Zegt dat er aanleiding bestaat de verdachte onmiddellijk voor een termijn van vijf jaar te interneren.

Zegt dat de interneringsmaatregel ten laste van genoemde Gijsen uitgesproken door de Raadkamer te Tongeren in dato 18 januari 1963 voor het nog niet uitgevoerde gedeelte zal opgeslorpt worden door de bij tegenwoordig vonnis bevolen internering.

Verwijst verdachte in de kosten.

VLAAMSE JURISTEN.

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

2e Kamer, zaal C. — 11 oktober 1963.

Voorzitter : M. Van Dijk.

Rechters : M.M. Asselman en Van Hoorick.

Referendaris : M. Geysen P.

Advocaten : Mrs. Steghers en Nobels.

Verantwoordelijkheid van derde bij niet eerbiediging door medecontractant van opgenomen verplichtingen voortvloeiend uit afgesloten exclusiviteitscontract. — Criteria tot vaststelling der medeverantwoordelijkheid.

De eenvoudige kennis van een bestaand exclusiviteitscontract is op zich zelf geen afdoend element tot vaststelling der medeverantwoordelijkheid van een derde bij de niet naleving door zijn medecontractant van opgenomen verplichtingen voortspruitend uit een afgesloten exclusiviteitscontract.

De medeverantwoordelijkheid van de derde komt slechts in het gedrang wanneer hij een fout begaat, d.w.z. wanneer hij list gebruikt of zich plichtig maakt aan machtsmisbruik om zijn contractant te bewegen het bestaande contract te schenden of eenvoudig deze met succes er toe aanzet zulks te doen, of nog door wetens en willens deel te nemen aan deze schending.

Vandam K.H. t./ Ciné Centrum - Bries.

Gezien de exploitatie van rechtsingang d.d. 17 en 18 september 1962 ;

Gelet op artikel 6 der wet van 15 juni 1935 ;

Gezien de besluiten van eiseres en tweede verweerder ;

Overwegende dat eerste verweerder niet vertegenwoordigd was bij volmachtdrager; dat te haren opzichte bij verstek dient gestatuëerd ;

Overwegende dat de vordering strekt in betaling hoofdelijk of in solidum door verweerders, van een bedrag van 30.000 frank, ten titel van schadevergoeding ;

Dat jegens eerste verweerder deze vordering gesteund is op het niet naleven door deze van het contract afgesloten met eiseres op 22-2-1952, waarbij aan eiseres de exclusiviteit verleend werd van reclame in haar bioscoop cinema «Centrum» te Londerzeel, feiten vastgesteld op 17-8-1962 en 30-8-1962 ;

Dat jegens tweede verweerder de vordering gesteund is op diens medeplichtigheid aan de niet eerbiediging door eerste verweerder, van haar contractuele verplichtingen vastgelegd in het exclusiviteitscontract vermeld ;

Overwegende dat de vordering gegrond blijkt jegens eerste verweerder, daar inderdaad vaststaat dat zij ofschoon gebonden door een exclusiviteitscontract met onbeperkte draagwijdte, in de maand augustus 1962 publiciteit vertoonde afkomstig van tweede verweerder en hiermede voortging spijts het verwittigings-schrijven van eiseres d.d. 14.8.1962 ;

Overwegende voor wat de vordering betreft jegens tweede verweerder, dat de jongste rechtspraak van het Hoogste Gerechtshof voorhoudt dat de enkelvoudige kennis, op zich zelf gezien, door een derde van een exclusiviteitscontract waardoor zijn medecontractant verbonden is niet volstaat om hem plichtig aan oneerlijke mededinging of medeverantwoordelijk

te maken met zijn medecontractant hoofdens diens contractbreuk ; (Cassatie 17-6-1960, Rev. Cr. Lit. Jur. Belge, 1961, P. 449 en nota Simon Fredericq Jur. Comm. Brux., 1960 p. 268 en nota R. Scheyvaerts ; J.T., 1960, p. 627 en nota Van Bunnan, met advies O.M. ; ook in R.W. 1960-61, col. 171 en 316 ; Verbreking 3-11-1961, J.T. 1961, p. 737 met advies O.M.) ;

Dat inderdaad het exclusiviteitscontract hem als derde niet tegenstelbaar is (art. 1165 Burg. Wb.) ; dat hij de verplichting niet heeft te waken over het feit dat zijn contractant al was het wellicht op onvrijwillige wijze of uit nalatigheid zijn verbintenissen niet naleeft, te meer dat men zich in handelszaken bevindt, aldus in een atmosfeer van mededinging, en het tegenovergestelde min of meer zou neerkomen op het feit dat op gevaar af van beschuldigd te kunnen worden van oneerlijke mededinging de derde zou verplicht worden mede te werken met de beneficiaris van het exclusiviteitscontract, hetzij zijn concurrent, om dit contract uit te voeren ; (R. Scheyvaerts ; Quand y a-t-il Tierce Complicité à la violation des exclusivités conventionnelles, passim p. 19-21, studie in Jur. Commer. Brux. 1962, n° 1, p. 1) ;

Dat nochtans de medeverantwoordelijkheid van de derde in het gedrang komt wanneer hij list gebruikt of zich plichtig maakt aan machtsmisbruik om zijn contractant te bewegen het bestaande contract te schenden of eenvoudig deze met succes er toe aanzet zulks te doen, of nog wanneer hij wetens en willens deelneemt aan deze schending, t.t.z. dat hij pertinent weet dat zijn contractant de opgenomen verbintenis schendt door met hem te handelen en dat hij, dit wetende, toch contracteert ; (Studie R. Scheyvaerts voormeld, p. 23 en geciteerde rechtspraak en rechtsleer ; Cassatie supra) ;

Overwegende dat in het licht van bovenvermelde criteria blijkt dat eiseres in haar vordering jegens tweede verweerder dient afgewezen te worden ;

Dat inderdaad zo het vaststaat, hetgeen trouwens niet ontkend wordt door tweede verweerder dat de publicitaire diapositieven van hem voortkwamen, en anderzijds dat hij niet onkundig was dat eerste verweerder een publiciteitscontract had afgesloten met eiseres, het niet bewezen is dat hij niet ter goeder trouw handelde toen hij met eerste verweerder contracteerde, dat eiseres in gebreke blijft te bewijzen dat tweede verweerder op een foutieve wijze medewerkte aan de schending van het bestaande contract ; dat inderdaad weerhouden dient te worden dat de contracten welke eiseres afsluit met landelijke bioscoopuitbaters niet steeds een volstrekte exclusiviteit behelzen, t.t.z. dat sommige contracten — hetgeen aangetoond wordt door tweede verweerder (welke zelf dergelijk beperkt exclusiviteitscontract met eiseres afsluit voor zijn cinema te Werchter), — voorzien dat plaatselijke publiciteit toegelaten is ;

Dat de diapositieven van tweede verweerder locale publiciteit tot voorwerp hadden ;

Dat tweede verweerder niet verplicht was persoonlijk te onderzoeken welke draagwijdte het contract van eiseres bezat : (Rb Koophandel Brussel, 29-1-1952, J. Comm. Brux. 1952, p. 47) ; en aldus, behoudens het bewijs van het tegendeel, mocht of kon vermoeden dat eerste verweerder ook een beperkt exclusiviteitscontract bezat ;

Dat bij ontstentenis van andere elementen het bewijs niet geleverd is dat tweede verweerder op de hoogte was van het feit dat eerste verweerder een exclusiviteitscontract met absolute draagwijdte had aangegaan en a fortiori medewerkte aan de schending dezes ;

Dat bovendien tweede verweerder mocht twifelen aan de ernst van eiseres toen hij dezes schrijven van 14-8-1962 ontving waarbij eiseres hem de lijst opgaf der cinema's welke bij haar een onbeperkt exclusiviteitscontract hadden afgesloten en hij diende vast te stellen dat zijn eigen bioscoop er tussen vermeld stond, daar waar hij voor deze cinema slechts een contract met beperkte exclusiviteit had afgesloten, in deze zin dat de plaatselijke reclames uit de exclusiviteit gesloten waren;

Overwegende anderzijds dat de ingebrekestelling van eiseres d.d. 4-8-1962 een te laattijdige kennisgeving uitmaakte, en tweede verweerder op dat ogenblik reeds tegenover eerste verweerder gebonden bleek;

Om deze redenen,

De rechtbank;

Alle verdere meer uitgebreide of tegengestelde besluiten als ongegrond verwerpend;

Statuerende bij verstek jegens eerste verweerder en tegensprekelijk jegens tweede verweerder;

Verklaart de ingestelde vordering ontvankelijk;

Verklaart de vordering jegens eerste verweerder gegrond; veroordeelt dienvolgens eerste verweerder te betalen aan eiseres de som van 30.000 F, te vermeerderen met de gerechtelijke intresten en de kosten, heden begroot op 972 F;

Verklaart de vordering jegens tweede verweerder ongegrond; wijst eiseres ten deze af en legt de kosten er van te haren laste, heden begroot op 30 F.

Verklaart huidig vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande hoger beroep en zonder borgstelling, uitgenomen wat de kosten betreft.

VREDEGERECHT TE OOSTENDE

12 juni 1963.

Rechter (pl.v.): M. A. Lacourt.

Advokaten: Mrs. Cornelis en De Vries.

Onteigening volgens de wet van 26 juli 1962. — Niet vermelding in het K.B. tot onteigening dat « onmiddellijke inbezitneming onontbeerlijk is »: nietigheid. — Ambtshalve niet ontvankelijkverklaring van de vordering.

Inzake onteigening is de rechtbank van eerste aanleg de gewone rechter. Vermeden moet worden dat de Staat door het intensief gebruik maken van de onteigeningsprocedure wegens beweerde uiterste dringendheid de gewone rechter voorbijgaat.

Zowel de wet van 3 januari 1934 (art. 1) als het wetsbesluit van 3 februari 1947 (art. 1, thans art. 1 van de wet van 26 juli 1962), vereisen dat het K.B. tot onteigening vaststelt « dat de onmiddellijke inbezitneming onontbeerlijk is ».

In het onderhavige geval bevat het K.B. het woord « onmiddellijk » niet; het stelt enkel vast « dat het geboden is de termijn nodig voor het inbezitnemen... tot een minimum te beperken ». Bij enige interpretatie van een speciale wet moet dit K.B. als nietig worden beschouwd, daar het niet uitdrukkelijk vermeldt, dat « de onmiddellijke inbezitneming onontbeerlijk is » (art. 4 wetsbesluit van 3 februari 1947; art. 5 wet van 26 juli 1962).

De niet ontvankelijkheid van de vordering moet ambtshalve worden opgeworpen.

Regie der Luchtweegen t/ Vandamme en cs.

Overwegende dat de vordering strekt ten einde:

a) te horen verklaren dat de vordering regelmatig is ingesteld, de door de wet voorgeschreven formaliteiten vervuld en het plan der grondinnemingen van toepassing is op het goed waarvan de onteigening wordt gevorderd;

b) het bedrag te horen bepalen der provisionele vergoedingen die eiseres globaal zal dienen te storten aan elk der verweerders en der als tussenkomend erkende partijen; te horen zeggen dat mits betaling of consignatie dezer vergoedingen, eiseres in het bezit zal treden van de goederen waarvan sprake;

c) te horen verklaren dat de pleegvormen, voorgeschreven door de wet van 26 juli 1962 inzake onteigening vervuld zijn en dienvolgens de onteigening te horen uitspreken van de onroerende goederen, omstandig beschreven in het verzoekschrift en de dagvaarding;

d) te horen voorlopig vaststellen het bedrag der vergoedingen die hoofdens de onteigening verschuldigd zijn en, voor zoveel nodig, te horen zeggen dat mits betaling of consignatie der vergoedingen eiseres in het bezit zal treden der goederen waarvan sprake;

Overwegende dat verweerders opwerpen dat de vordering niet ontvankelijk is wat zekere verweerders betreft;

Omtrent de ontvankelijkheid:

Overwegende dat een Koninklijk Besluit van 6 maart 1956 besloten heeft dat kwestieuze onteigening mag doorgedreven worden volgens de uitzonderlijke procedure voorzien bij de besluitwet van 3 februari 1947, hetzij de wet van 26 juli 1962 betreffende de onteigening wegens hoogdringende omstandigheden;

Dat dit koninklijk besluit van 6 maart 1956 vaststelt: « dat het geboden is de termijn nodig voor het » inbezitnemen van de te onteigenen onroerende goederen tot een minimum te beperken »;

Overwegende dat als gevolg aan gezegd Koninklijk Besluit van 6 maart 1956, eiseres de procedure in onteigening begonnen is bij rekwest van 20 mei 1963, hetzij meer dan zeven jaar later;

Overwegende dat hierdoor bewezen wordt dat eiser in feite geen gebruik gemaakt heeft van de procedure der onteigening bij hoogdringende omstandigheden (extrême urgence) en dat eiseres gemakkelijk de gewone procedure kon gebruiken;

Overwegende dat de Rechtbank van eerste aanleg de gewone rechter is in zake onteigeningen; dat er dient vermeden dat de Staat aan de gewone rechter poogt te ontsnappen door intensief gebruik der onteigening bij beweerde uiterste hoogdringendheid (Journal des Tribunaux n° 4377 dd. 28 oktober 1962, p. 581; Raad van State 27 februari 1962, in J.T. dd. 18 juli 1962, p. 437);

Overwegende dat zowel de wet van 3 januari 1934 (art. 1) als artikel 1 der besluitwet van 3 februari 1947 — hernomen in art. 1 der wet van 26 juli 1962 — vereisen dat het Koninklijk Besluit moet vaststellen « dat de onmiddellijke inbezitneming onontbeerlijk is »;

Overwegende dat blijkt uit de afschriften betekend op 30 en 31 mei 1963 aan verweerders dat het Koninklijk Besluit enkel vaststelt: « dat het geboden is de termijn nodig voor het inbezitnemen... tot een mini-

mum te beperken»; dat het Koninklijk Besluit het woord «onmiddellijk» niet bevat;

Overwegende derhalve dat het Koninklijk Besluit van 6 maart 1956 niet beantwoordt aan een der voornaamste voorwaarden vereist door de besluitwet van 3 februari 1947 — én door de wet van 26 juli 1962 — over de onteigening bij hoogdringende omstandigheden;

Overwegende dat de uiterst dringende procedure in onteigening precies gesteund is op de noodzakelijkheid der onmiddellijke inbezitneming, waaruit voortvloeit dat het woord «onmiddellijk» de voornaamste voorwaarde en pleegvorm is van deze uitzonderlijke procedure;

Overwegende dat het weglaten van dit woord of het gebruik van welkdanige andere woorden, zoals: snel of onverwijld overgaan tot inbezitneming, enkel gelden voor de gewone onteigeningen en niet mogen gelijkgesteld worde met het woord «onmiddellijk» op straf van krenking van het geloof dat dient gehecht aan het woord «onmiddellijk» en dat daarenboven geen beredenering door analogie mag gelden tegenover een uitzonderlijke tekst der wet die dient eng uitgelegd;

Overwegende dat artikel 4 van de besluitwet van 3 februari 1947 — artikel 5 der wet van 26 juli 1962

— vereist dat het Koninklijk Besluit voorzien in artikel 1 betekend weze aan de eigenaars; dat hieruit voortvloeit dat dit Koninklijk Besluit uitdrukkelijk moet vermelden dat de «onmiddellijke inbezitneming onontbeerlijk» is;

Overwegende dat bij gemis aan het woord «onmiddellijk» het Koninklijk Besluit van 6 maart 1956 zoals betekend aan verweerders niet beantwoordt aan de pleegvormen vereist door artikel 4 van de besluitwet van 3 februari 1947 — artikel 5 der wet van 26 juli 1962 — en derhalve nietig is;

Dat de vordering niet ontvankelijk is van openbare orde; dat dit middel ambtshalve dient opgeworpen;

Gelet op de artikelen 2, 34, 36, 37, 40, 41 en 64 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Om deze redenen :

De Rechtbank, recht doende op tegenspraak en in eerste aanleg :

Wijst de vordering af als niet ontvankelijk van openbare orde;

Veroordeelt eiseres tot de kosten van het geding.

INGEZONDEN BIJDRAGE

NOG OVER HET SOFTENONPROCES

Op 15 november hield professor A. Beristain S. J. een lezing aan de «Deusto»-hogeschool (1). Hij handelde over «de huidige zending van de penalist» (2). De ondertitel luidt: «over het proces van Luik».

Bewust geding is één van de voornaamste van onze eeuw: 1° omdat het een precedent scheidt; 2° in hoofdzaak, omwille van zijn symptomatisch karakter (p. 3).

Het toont duidelijk aan dat het Recht in de Westerse wereld, in tegenstelling met dat van achter het ijzeren gordijn, niet steeds een vaste lijn volgt. Het is als een op drift geslagen schip (p. 3).

Schrijver vertaalt de Belgische wetsbepalingen die volgens hem verhand houden met de handelwijze van de betichten (artt. 393, 394, 395, 396, 397 van het S.W.). Ook de artikelen 66 en 67 van het S.W. worden vermeld (p. 5 en 6).

Vervolgens wijdt hij beschouwingen aan de hoofdfiguren aan het proces.

De moeder is schuldig aan *vergiftiging*: er werden zelfstandigheden gebruikt «die min of meer snel de dood kunnen teweeg brengen» (cr. art. 397 S.W.). Er zijn echter belangrijke verzachtende omstandigheden (3). Van kindermoord kan geen sprake zijn. De dood werd immers niet veroorzaakt «dadelijk na de geboorte» (cf. art. 396 S.W.) (p. 7).

Grootmoeder en tante worden door de auteur als mededaders beschouwd (p. 7).

De vader zou naar de letter van de wet van 6 januari 1961 schuldig zijn aan het misdrijf dat door het nieuwe art. 422 bis van het S.W. voorzien wordt. Prof. Beristain geeft de voorkeur aan een minder letterlijke interpretatie: voor hem was ook vader *Vandeput* schuldig aan vergiftiging (met verzachtende omstandigheden). De Spaanse hoogleraar stelt de nalatigheid gelijk met de door art. 397 voorziene positieve daad. Hij vindt die zienswijze systematischer,

maar geeft toe dat zij in de rechtsleer fel betwist wordt (p. 7).

Dokter Casters' handelwijze valt evenzo onder de bepalingen van art. 397 van het S.W. Voor hem gelden echter geen verzachtende omstandigheden. Integendeel: een verzwarend element bestaat in zijn hoofd (p. 7).

Immers, zijn algemene vorming en de dagelijkse uitoefening van zijn beroep moesten hem toelaten zich boven de gevoels-elementen te plaatsen die de geest van de vrouwen en de vader in de war brachten. Overigens is het de rol van de geneesheer het recht op leven te eerbiedigen en te verdedigen.

De schrijver stelt nochtans vast dat die verzwarende omstandigheid niet voorkomt in de Belgische strafwet. Zij is *de lege ferenda* (p.10).

Beschouwingen worden ook gewijd aan de magistraten en de juryleden. De jurist is te vergelijken met de priester. Met dien verstande echter dat de ene zich steunt op de elementen «morele schuld» en «geweten», terwijl voor de andere de positieve wet de hoogste norm dient te zijn (p. 12).

De openbare mening mag geen rol spelen in de rechtsbedeling. Anders wordt de deur geopend voor beslissingen die in tegenstrijd zijn met de natuurwet, en is te vrezen dat men hervalt in misbruiken van het Hitler-regime (4).

Tegen gruwzaamheden (*atrocidades*) als die welke te Luik begaan werden, moeten de juristen reageren. Met het zwaard in de hand (het zwaard van de jurist is de pen) moeten zij de aandacht vestigen op de onrechtvaardigheid van een traditionele instelling als de jury. Deze is misschien aan velen dierbaar, maar in elk geval is zij schadelijk voor de maatschappij. Zij is de voornaamste oorzaak van de te Luik begane misdaad. Zij dient te worden afgeschaft (p. 13).

De moderne penalist moet kritisch staan tegen wat

door traditie werd overgeleverd. Een *her*-scheppende rol moet hij spelen. Hij zal er derhalve over waken dat bepaalde fundamentele waarden, die men tegenwoordig schijnt te miskennen, geëerbiedigd worden (5).

De auteur besluit met een overzicht van de elementen die volgens hem de jurist moeten toelaten een juist criterium te vinden voor het maken van onderscheid tussen Goed en Kwaad :

1° een dynamische opvatting van de gerechtigheid, die berust op een voortdurende aanpassing aan de actuele structuren (p. 15).

2° Een *humane* opvatting van het begrip gerechtigheid : *summum jus summa iniuria*. Overdreven intellectualisme is uit de boze. Bij het afmeten van de aansprakelijkheid kan men niet steunen op wetenschappelijke barema's; wel op een empirisch-humaan criterium. Een dergelijke opvatting moet leiden tot wederopvoeding van de misdadigers, tot het scheppen van gunstige levensvoorwaarden in de gevangenissen en tot liefde voor de delinquenten (p. 15).

3° De begrippen *dynamisme* en *humanisme* dienen een juiste bepaling te krijgen. Dynamisme bestaat niet in het wijzigen van duurzame beginselen, noch in het aanvaarden van het materialisme van de twintigste eeuw. Dynamisme wil zeggen : de materie beheersen en het recht aanpassen aan de noodwendigheden van de tijd.

Humanisme is geen synoniem van conformisme, van verloren lopen in de massa. Voor het ware humanisme moet de mens het middelpunt zijn van het Recht.

Om dat doeleinde te verwezenlijken dient rekening gehouden met drie gegevens : Natuur, Geschiedenis, God (p. 15-16).

Dat zijn samengevat, de hoofdelementen van het betoog van de Spaanse professor. Voor bepaalde standpunten kan voorbehoud gemaakt worden.

1. Volgens schrijver mag de « openbare opinie » geen rol spelen bij de rechtsbedeling (p. 4).

Bestaat hier geen tegenstrijdigheid met de verder vooropgezette idee krachtens dewelke men bij het bepalen van de verantwoordelijkheid moet steunen op een « empirisch-humaan » criterium ? (6)

In een democratisch-parlementair regime zou het Recht zijn zending niet vervullen als het tot oplossingen zou leiden die in flagrante tegenspraak zijn met de openbare mening.

2. Op blz. 8 leest men dat het Belgisch Strafwetboek, waar het handelt over de verzachtende omstandigheden, het essentiële terzijde laat : er wordt geen begripsbepaling gegeven en ook geen opsomming (7).

Eist een werkelijk humane opvatting van het Recht (8) niet dat de verzachtende omstandigheden aan de vrije beoordeling van de strafrechter worden overgelaten ?

3. De moeder heeft een onschuldig slachtoffer gedood (p. 10). Daarbij werd het recht op leven miskend (p. 14).

Juridisch kan daarover geen twijfel bestaan.

Toch ware een meer genuanceerde zienswijze gewenst.

De vraag kan gesteld of Corinne *Vandeput*, bij haar geboorte, niet eerder het onschuldig slachtoffer van veroordeling-tot-leven was. En juist daarom eiste de openbare mening de vrijspraak...

4. De auteur wil een zo zwaar mogelijke straf voor dokter *Casters*. Zelfs als hij daarvoor beroep moet

doen op een verzwarende omstandigheid die de Belgische wet niet voorziet (p.10).

Die oplossing is niet juridisch : de strafwet is van strikte interpretatie. Elders maakt schrijver toch zelf een bedenking van die aard : « para el juez la norma suprema es la ley positiva » (p.12 — « voor de rechter is de positieve wet de hoogste norm »).

Als nu bij het toemeten van de straf beroep gedaan wordt op elementen die de wet niet eens vermeldt, komt men dan niet in tegenspraak met de « humane » opvatting van het recht waarvan de schrijver voorstander is (cf. p.15).

5. Het was de plicht van de juristen de openbare mening, die de vrijspraak eiste, te bestrijden (p.13).

Maar als nu de juristen dezelfde opinie toegedaan waren ?

Mogen ook zij niet bijdragen tot het vormen van de openbare mening ? Of wordt van hen een splitsing van de persoonlijkheid verwacht : de *jurist* enerzijds, de *mens* anderzijds ? Het beginsel krachtens hetwelk de magistraat van het Openbaar Ministerie ter zitting mag vorderen zoals hij in gemoede acht te moeten vorderen (9) ontzenuwt dat vereiste.

6. De juristen hadden ook de strijdbijl moeten opgraven tegen de onrechtvaardige positieve wet (in *casu* deze die de jury voorziet) (p.13).

De moderne penalist mag er zich niet toe beperken de wet toe te passen (p.14).

Tegenstrijdigheid, voor wat het tweede punt aangaat, met de hoger door de auteur vooropgezette mening dat de hoogste norm voor de rechter de positieve wet is (cf. p.12).

In verband met de eerste idee kan men zich afvragen waar in Spanje de reactie blijft tegen onrechtvaardige wetten en partijdige rechtsbedeling. In dat land zijn de beroepsmagistraten marionetten van het regime, vaak wordt het rechtspreken overglaten aan militairen (10).

7. Niettegenstaande de jury een instelling is die door talrijke wetgevingen voorzien wordt, moet zij afgeschaft worden. Zij is verderfelijk voor de maatschappij. Zij was de voornaamste oorzaak van de te Luik begane misdaad (11) (p.13).

Deze stelling kan hoogstens als een postulaat beschouwd worden. Het feit dat de jury het in vele landen nog doet, bewijst minstens dat over het principe discussie mogelijk is.

Overigens, op blz. 15 zal schrijver het beginsel *summum jus summa iniuria* onderschrijven. Welnu, het is juist de tussenkomst van de gezworenen die de noodlottige uitwerking van die stelregel kon voorkomen. Indien de zaak *Vandeput* gecorrectionaliseerd geworden was, zou er een sanctie geweest zijn. Sanctie gesteund op vermeld adagium dat de humane factor bij de rechtsbedeling miskent. En die humane factor moet volgens schrijver juist een belangrijke rol spelen (cf. p.15).

Het woord *misdaad* verrast in het betoog van een rechtsgeleerde. De « not guilty » uitspraak van het Luikse Assisenhof is juridisch volledig verantwoord, vermits de werking van de jury door de Belgische positieve wetgeving georganiseerd wordt.

8. Het recht op leven werd te Luik miskend. Misschien.

Waarom vermeldt schrijver, bij het opsommen van de waarden die in de huidige wereld met de voeten

getreden worden, de politieke processen niet die in Spanje elkaar steeds sneller opvolgen? Waren in elk van die gevallen de bewijzen zo evident of de feiten zo zwaar dat de betichten hoefden gefusilleerd te worden?

9. Bij het einde van zijn studie stelt prof. *Beristain* voorop dat de drie wezenlijke factoren tot de vorming van een billijk Recht zijn: Natuur, Geschiedenis en God (p.16).

Weer een postulaat. De Spaanse hoogleraar houdt daarbij geen rekening met het feit dat in de meest moderne landen het laïciteitsbeginsel primeert.

* * *

Besluit.

Over het proces van Luik waren de meningen verdeeld nog lang voor het verdict gekend was. Een gewichtige factor bij het stellingnemen was wellicht de aan- of afwezigheid van godsdienstige overtuiging. Het verrast dus niet dat critiek op de vrijspraak komt uit een land waar het Katholicisme staatsgodsdienst is. Daarbij komt dat de auteur behoort tot een geestelijke orde.

Pijnlijk treffen echter de passages waar de verdediging van het Recht in een vreemd land opgenomen wordt.

Begint het apostolaat van de Spaanse jurist niet op eigen bodem?

Jacques DE BRUYNE,

Docent aan de Rijkshandelshogeschool te Antwerpen.

UIT DE PERS

Prof. Hermesdorf 25 jaar hoogleraar

Prof. Hermesdorf is sedert 25 jaar hoogleraar. Dit werd herdacht in een artikel van F.F.X. Cerutti in « De Tijd » van 5 oktober l.l.

Wij delen hieronder een uittreksel mede van dit artikel waarin de bijzondere verdiensten van Prof. Hermesdorf in het licht gesteld worden.

Wij vergeten niet hoe dikwijls Prof. Hermesdorf heeft medegewerkt aan het Rechtskundig Weekblad en welk aanzienlijk aandeel hij vorig jaar heeft genomen aan de viering van het vijfentwintigjarig bestaan van ons tijdschrift.

* * *

In het begin van het huidige academische jaar voltooide de Nijmeegse rechtshistoricus het vijfentwintigste jaar van zijn hoogleraarschap.

In 1936 verscheen de eerste druk van het bekende handboek « De Schets der uitwendige geschiedenis van het Romeins recht ». Met het lectoraat begint een reeks van rechtshistorische geschriften, die, thans na veertig jaar, afgezien van de « Schets », en de bewerking van Van der Heydens « Aantekeningen bij de geschiedenis van het Oud Vaderlands recht », vier boeken en een onafzienbaar aantal voordrachten en artikelen omvat.

Hermesdorf doceerde tevens Romeins recht te Leuven, waar hij in 1931 tot hoogleraar was benoemd. Het hoogleraarschap te Nijmegen in 1938 maakte wel aan zijn Leuvense tijd een einde, niet aan de goede relaties.

Het Nijmeegse hoogleraarschap bracht een tweeledige leeropdracht, die nu ook de Nederlandse rechtsgeschiedenis omvatte. Voor wat beider verhouding betreft, bekent Hermesdorf zich in zijn inaugurele rede (1939) aanhangen van de toen reeds leidende opvatting dat het oud vaderlandse recht zich niet, zoals men onder invloed van de Duitse rechtswetenschap sinds Fockema Andreae (1874) had geleerd, moest beperken tot de zgn. autochtone — lees: Germaanse — elementen, waarbij de Romeinse- en kanoniekrechtelijke invloeden als vreemde insluipsels aan romanisten en kanonisten behoorden te worden overgelaten; maar dat het integendeel tot object diende te hebben alle recht, zoals dit binnen onze landsgrenzen had gegolden voor de eenheidsstaat.

Over het eigenlijke Romeinse recht heeft hij relatief niet zoveel geschreven. Het is kennelijk vooral de confrontatie der rechtsstelsels geweest, die hem het meest heeft geboeid.

Onder de Nederlandse rechtshistorici is hij degene die zich vooral heeft bezig gehouden met de aanrakingspunten van recht en cultuur. En deze heeft hij benaderd langs twee wegen.

Ten dele door in de gewone feiten van het dagelijks leven met zijn gezins- en familieverhoudingen en maatschappelijke toestanden, evenals in onze dagen — zij het dikwijls onbewust — door taal van rechtsverhoudingen beheerst, die verhoudingen te analyseren en hun invloed op het dagelijks leven te laten zien. Ten dele ook door in andere cultuurverschijnselen, zoals godsdienst, kunst en letterkunde, de rechtselementen aan te wijzen en te beschrijven.

Op het eerste gebied benaderen vele studies de maatschappelijke verhoudingen vanuit de privaatrechtelijke rechtsregels, zoals zijn bijdrage onder de titel « Uit het rechtsleven tussen Jeker en Niers » in deel I der Limburgse geschiedenis. Een andere benadering in het

(1) Deusto is de universiteit van de Jezuïeten in Spanje.
(2) *La mision actual del penalista*. De tekst verscheen in de *Revista generala de legislacion y jurisprudencia* (novembernummer 1962). Overdrukken (16 blz.) werden bezorgd door *Instituto editorial Reus, Preciados, 6 y 23, Madrid* (1963).

(3) Schrijver vindt in de toestand van verblindings (*obsecacion*) waarin de moeder, grootmoeder en tante gehandeld hebben, de voornaamste verzachtende omstandigheid (p. 9). Verder kan men rekening houden met altruïstische beweegredenen die de houding van de moeder bepaalden: zij doodde haar kind uit (slecht begrepen) medelijden. Niet uit egoïsme, noch om zich van een last te ontdoen.

(4) Op blz. 4 had de auteur gewezen op de tussenkomst van de openbare opinie, inzake juridische aangelegenheden, in Nazi-Duitsland. Verschillende vooraanstaande rechtsgeleerden en wijzgeren hadden aan dit procedé hun goedkeuring gehecht. *Kelsen, Dahm, Schaffstein, Heidegger en Radbruch* worden geciteerd. Na de oorlog wijzigden velen echter hun zienswijze. Schrijver verwijst in dit verband naar de door *Radbruch* gepubliceerde « vijf minuten filosofie ». Hoeft er op gewezen dat de vergelijking met een door propaganda kunstmatig geschapen openbare mening als die van Nazi-Duitsland niet opgaat?

(5) Schrijver vermeldt: het recht op eigendom, het recht op nationaliteit (hij citeert de problemen gesteld door Duitsland en Berlijn) en het recht op leven.

(6) « Debemos fiarnos de la experiencia humana, para exigir responsabilidad a nuestras semejantes. Responsabilidad que no se puede medir con un baremo científico, pero si con un criterio empirico-humano » (p. 15).

(7) « El Código penal belga, en su libro primero, capítulo 9e dedicado a ellas (ellas = las atenuantes, de verzachtende omstandigheden), silencio lo mas importante: su concepto y enumeracion » (p. 8)

(8) Waarvan de auteur toch zegt voorstander te zijn (cf. p. 15).

(9) *J. Simon, Strafvordering, I, nr 131.*

(10) Zie in dat verband het verslag van de *Commission internationale de juristes: L'Espagne et la primauté du droit* - Genève 1962 (p. 30, 35, 73 en vlg.).

(11) De *misdaad* = de vrijspraak van de betichten.

dagelijks leven ligt in de bijdragen, waarin een bepaald maatschappelijk gegeven, dat op zichzelf niet tot de rechtskategorieën behoort, onder de loupe wordt genomen vanuit de juridische gezichtshoek. Hier is het alle kleinere bijdragen overschaduwende boek, dat over « De herberg in de Nederlanden » (1957), waarin een geheel op juridische en literaire bronnen gebouwd overzicht wordt gegeven van dit stuk beschavingsgeschiedenis, waarbij de lezer spoedig beseft, hoezeer ook hier, zij het onvermoed, het dagelijks leven met het rechtsleven is verstrengeld.

Op het tweede gebied staat vooral de juridische belichting van literaire teksten centraal. Hier dienen slechts zijn studiën genoemd over het bekendste dieren-epos uit de middeleeuwen, waarin de kern zich afspeelt rond een rechtsgeding. Door zijn rechtshistorische aantekeningen bij de « Reinaert » en door opstellen over de advocatuur en het epos heeft hij tot de interpretatie van talrijke onderdelen bijgedragen.

MEDEDELINGEN

Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid

Colloquium

op vrijdag 29 en zaterdag 30 november 1963

ROL VAN DE SCHOOL IN DE VROEGTIJDIGE OPSPORING EN BEHANDELING VAN GEDRAGSSTOORNISSEN

Het Colloquium zal plaats grijpen te Antwerpen, Stedelijk Instituut voor Technisch Onderwijs nr 5, VIIe Olympiadelaan, 2 (ingang Feestzaal : Zamenhofstraat).

Programma

Vrijdag 29 november — Namiddag (van 14 tot 17 u.)

14 u. Laattijdige inschrijvingen.

14.30 u. Toespraak van de Voorzitter. Mr. J. De Herdt, hoofdinspecteur over het Stedelijk Onderwijs, Antwerpen.

15 u. *Rol van de school bij de vroegtijdige opsporing en behandeling van gedragsstoornissen hoofdzakelijk te wijten aan familiale factoren.*

Verslaggever : Mej. Dr. G. De Bock, docent aan de Rijksuniversiteit te Gent.

Moelijkheden van familiale aard spelen een zeer belangrijke rol bij de onaangepastheid vastgesteld op school.

De invloed der materiele gezinsproblemen op het schoolkind.

De weerslag van de opvoedingssituatie in het gezin op het schoolleven en-beleven, en op de schoolrijpheid in het bijzonder.

Een apart probleem : het asociale gezin.

Rol van de leerkrachten bij het opvangen van familiale moeilijkheden.

Samenwerking school en ouders.

Deskundigen en diensten buiten schoolverband.

Het toenemend belang van de school als gevolg van de veralgemening en de verlenging van de leerplicht.

Bespreking.

Zaterdag 30 november — Voormiddag (van 9.30 u. tot 12 uur).

9.30 u. *Rol van de kleuterschool ten aanzien van gedragsstoornissen welke verband houden met de fysische, intellectuele en affectieve toestand van het kind.*

Verslaggever : Mr. Dr. R. Dellaert, Professor aan de Katholieke Universiteit te Leuven.

De voorname rol van de school en vooral van de kleuterschool voor de profylaxis van gedragsafwijkingen.

De kleuterschool opgevat als een para-familiaal pedagogisch centrum.

Affektieve neigingen en noden die het gedrag van de kleuter leiden.

Aanzienlijke proportie kinderen die vanaf de leeftijd van 5 jaar stoornissen vertonen zowel op fysisch en psychisch als op socio-affectief gebied.

Nood aan een gespecialiseerde pedopsychiatrische dienst, die ingeschakeld is in het schoolwezen.

Nood aan een equipe bestaande uit een psychiater, een psycholoog, een sociaal werker en het schoolpersoneel.

Nood aan « case-work » met de ouders.

Ander preventief middel : een schoolsysteem dat beter aangepast is aan de affectieve noden van ieder kind.

Bespreking.

12.30 u. Gemeenschappelijke maaltijd.

Zaterdag 30 november — Namiddag (van 14.30 uur tot 17 uur)

14 u. *Rol van de school bij de vroegtijdige opsporing en behandeling van gedragsstoornissen : Psychologisch pedagogische aspecten.*

Verslaggever : Mr. Dr W. De Coster, Professor aan de Rijksuniversiteit te Gent. Geaggregeerd hoogleraar aan de Vrije Universiteit te Brussel.

De relativiteit van het begrip delinkwent of gestoord gedrag en hun afhankelijkheid van het milieu.

De familie, de school en de schoolpsycholoog bij de behandeling van gedragsstoornissen.

Ontwikkelingspsychologische gegevens en hun pedagogisch belang.

Enkele basistendenzen : behoefte aan veiligheid - behoefte aan activiteit en expressie.

De ontwikkelingsniveau's vnl. in verband met de ontwikkeling van de moraal en van een gezonde instelling : de problemen van de kleutertuinleeftijd, van de lagere-schoolleeftijd en van de adolescentie.

De school voor het probleem van een vroegtijdige diagnose en behandeling.

De aard van de stoornissen.

De diagnose.

Het voorkomen en verbeteren van gedragsstoornissen.

Bespreking.

Samenvatting van de werkzaamheden.

Mr. F. Lox, Kinderrechter te Brussel.

Rol van de school in de vroegtijdige opsporing van gedragsstoornissen

Nota

Een recente en belangrijke Amerikaanse studie vergelijkt 500 ervaren jeugdige delinquenten met 500

niet-delinquenten. Dit rapport toont aan dat 23% der eerstgenoemden in hun studies een achterstand boeken van 3 jaar of meer, in tegenstelling met laatstgenoemden waarvan het percentage 8% beliep; 40% waren middelmatige leerlingen tegen 8% bij de niet delinquenten; 95% spijpelden tijdens hun schooljaren tegen 10%; 90% vertoonden op school voortdurende gedragsstoornissen (stelen, liegen, spijpelen, onbuigzaamheid, sexueel wangedrag, enz.) tegen slechts 20%, en dit vóór de leeftijd van 8 jaar in één derde der gevallen, en zelfs dikwijls vanaf de kindertuin.

Zulksdanige vaststellingen, die reeds sedert lang door alle specialisten van de jeugdmisdadigheid werden gedaan, hebben ertoe geleid de onaangepastheid aan de school als een alarmkreet te bestempelen, en de belangrijke rol der school in het daglicht te stellen wanneer zij deze kritische toestanden kan ontwaren en er onmiddellijk, begrijpend en constructief kan op reageren.

Het Studiecentrum voor Jeugdmisdadigheid is bij al zijn opzoekingen getroffen geweest door het belang van dit probleem, en heeft daarom besloten zijn Vierde Colloquium te wijden aan de preventieve rol van de school in de strijd tegen de Jeugd-delinquentie en meer speciaal in het eerste stadium van het aanpassingsproces, t.t.z. vanaf het begin van de schooltijd.

Om tot vruchtbare resultaten te leiden moet een colloquium, zijn naam waardig, de gelegenheid bieden tot een levendige gedachtenwisseling waarin zowel de organisators als de vorsers en practici tussenkomen. Daarom zal de tijdens het vorig Colloquium met succes beproefde methode opnieuw worden toegepast:

1) Een overwegende rol zal toegekend worden aan de zorgvuldig voorbereide discussies.

2) De mondelinge uiteenzettingen zullen vervangen worden door schriftelijke verslagen, die in hun besluiten preciese punten zullen inhouden, vatbaar voor kritiek. Deze rapporten zullen enkele weken vóór het Colloquium aan de deelnemers worden gestuurd.

3) Tijdens het Colloquium zelf zal ieder verslaggever een bondig relaas van zijn tekst voorbrengen, waarna het publiek aan het woord zal gelaten worden. De deelnemers die wensen tussen te komen in het debat worden verzocht het onderwerp dat zij willen aansnijden vooraf mede te delen op de formulieren ad hoc die hun zullen worden toegezonden samen met de andere documenten van het Colloquium. De vooraf aangekondigde tussenkomsten genieten voorrang.

Traditiegetrouw zullen zowel de rapporten als de belangrijkste elementen der debatten gepubliceerd worden.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente, oktober 1963, n° 150 :

Het XVIIe Congres van de Internationale Vereniging van Steden en Plaatselijke Besturen. — Keure van de Esthetiek der Belgische Gemeenten. — G. De Brigode, Bejaardentehuis « Home Les Tilleuls » te Sint-Gillis (Brussel). — Wetgeving. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, jg. 1963, afl. 37, 2 nov. 1963 :

L. Erades, Poging tot ontwarring van de « self-executing » knoop. — B.H. Adam, De wetgeving betreffende Koninkrijksaangelegenheden in 1962.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, 94e jg., n° 4786 - 26 oktober 1963 :

J. Drion, Aanvaring en « eigen schuld » (n.a.v. H.R. 25 mei 1962, N.J. 1963, 321) (III). — J.H. Beekhuis, Eigendomsvoorbehoud en eigendomsoverdracht. — R.D. Kollwijn, Overzicht der Nederlandse rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (IV).

Nr. 4787 - 2 november 1963 :

J. Drion, Aanvaring en « eigen schuld » (n.a.v. H.R. 25 mei 1962, N.J. 1963, 321) (IV, slot). - Y.D.C. van Duyn, Aantekeningen op de Successiewet 1956. - R.D. Kollwijn, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (V).

Sociaal Economische Wetgeving, 11e jg., N° 9 - september 1963 :

B. Baardman, Exclusiviteitsovereenkomsten en art. 85 E.E.G.-Verdrag. - B. Baardman, De Nederlandse Juristenvereniging over ongeoorloofde mededinging. - L.P. Suetens, Verkooporganisatie in de U.S.A. - I. Samkalden, Voorstel tot wijziging van art. 7 Vo. No. 17.

Journal des Tribunaux, 78e jg. N° 4421 - 3 nov. 1963 :

M. Roels, De la recevabilité des constitutions de partie civile devant les juridictions répressives en matière d'adultère et d'entretien de concubine au domicile conjugal.

Pasinomie, jg. 1963, mei-juni, N° 5-6 :

Wetgeving.

Recueil Dalloz, 1963, N° 36 - 30 oktober 1963 (Parijs) :

P. Lecourtier, Incompétence d'ordre public du tribunal d'instance.

Revue française de science politique, vol. XIII, N° 3, september 1963 (Parijs) :

J. Lambert, Le régime présidentiel en Amérique latine. - B. Vernier, l'Evolution du régime militaire en Egypte. - R. Pelissier, La Guinée espagnole. — J. Meynaud, A propos des spéculations sur l'avenir.

Northwestern University Law Review, vol. 58, N° 2, mei-juni 1963 (Chicago) :

J. Kaplan, Segregation Litigation and the Schools. - Part II: The general Northern Problem. - A symposium on communications satellites: Modern challenge to traditional doctrine: J.E. Coons, Introduction. - V.G. Rosenblum, Regulation in Orbit: Administrative aspects of the communications Satellite Act of 1962. - S.D. Estep, Some international aspects of communications satellite systems. - B. Boskey, Monopoly and antitrust aspects of communications satellite operations.